DISQUISITIO AN PELAGIANA SINT EA DOGMATA QUAE NUNC SUB EO NOMINE...

Hugo Grotius

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
30 H
22

Digitized by Google

DISQVISITIO
AN
PELAGIANA SINT
ea Dogmata quæ nunc ſub eo nomine traducuntur.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

BIBL. DOM. PROF. ROM. IHS

PARISIIS.
Sumptibus HIERONYMI DROVART,
via Iacobea, ſub ſcuto Solari.

M. DC. XXII.

Digitized by Google

Digitized by Google

DISQVISITIO

AN

PELAGIANA SINT ea Dogmata quæ nunc ſub eo nomine traducuntur.

CVM verum in quaque re vnicum ſit, cui falſum multiplex opponi poteſt, mirum non eſt ſi verum difficulter inuenitur, præſertim cùm eius rectam inquiſitionem præconceptæ opiniones, adde & affectus, plerumque impediant. Hinc ſæpe fit vt qui falſum ex vna parte apparẽs vident, eius fugiendi ſtudio abrepti longiùs, non

Digitized by Google

in verũ deueniant, ſed in falſum alia ex parte poſitum; atque ita errorem non exuant, ſed mutent: quos ſi quis ad verum velit retrahere, is ſtatim vt contrarij erroris defenſor aut fautor in odium publicum adduci ſolet. Ita olim Sabelliani Catholicos, quòd hypoſtaſes diſtinguerent, quaſi Tritheitas aut Arianos; Tritheitæ & Ariani eoſdem, quòd Deitatem non diſcerperẽt, quaſi Sabellianos differebant. Eutychiani eos qui rectè ſentiebant de Chriſti naturis duabus, aiebant cum Neſtorio conſpirare: eoſdem Neſtoriani Eutychiano nomine infamabant, quòd Chriſtum non niſi vnum agnoſcerent. Quæ cùm olim eueniſſe videamus, minùs mirandum eſt ſi hoc ſæculo ſimile quid eueniat. Cùm verò hoc tempore maximè caleat Pelagianiſmi criminatio, an non ea quoque in re

Digitized by Google

tale quid quale diximus lateat, diſquiſitu maximè eſt neceſſarium.

Res vt intelligatur, illud primum, quamquam fermè ſuperuacuum eſt monere, monebo tamen, non eſſe Pelagianum, id eſt Pelagianiſmi partem, ſi quid fortè Pelagius aut Pelagianus aliquis dixerit: Quàm multa enim ſunt quæ Pelagio cõcedit Auguſtinus? Ipſa fides Pelagij iis verbis erat ſcripta, vt pro Hieronymi opere & olim & nunc etiam à multis legatur. Denique Auguſtinus negat quenquam ex eo eſſe Pelagianum aut Cæleſtianum quòd liberum arbitrium agnoſcat. Neq; verò ſi quid in diſputatione aduerſus Pelagium allatum eſt ab aliquo, id qui negat in Pelagianiſmum incidit. Alioqui aut Hieronymus aut Auguſtinus hoc crimine tenebũtur, qui cùm in ſumma rei conſentiant, circa incidentes

Digitized by Google

tamen quæſtiones in diuerſa ire manifeſtè conſpiciuntur. Quare pro Pelagianis, ſi ſapere volumus, ea demum habebimus quæ vt Pelagiana damnarunt veteres Synodi, quarum iudicium vniuerſa Eccleſia eſt ſecuta. Cùm autem in Pelagij cauſa complures habitæ ſint Synodi, omnes priores ad eam rem pertinentes Canonas ſuo ambitu comprehendunt acta magnæ Synodi Africanæ, quæ nunc ſub Mileuitani Concilij nomine leguntur. Rectè autem monet Auguſtinus libro de bono Perſeuerantiæ, capite I I. tria eſſe quæ maximè aduerſus Pelagianos Catholica defendit Eccleſia: quorum primum ad gratiam pertinet: alterum ad imperfectam huius vitæ ſanctitatem: tertium ad reatum originalem. Maximè cùm dicit, ea intelligit ob quæ damnatus eſt Pelagius. nam erant &

Digitized by Google

alia minuta, neque ad hæreſis quæſtionem pertinentia quæ cum eo diſputabantur. Atque ad iſta tria nec aliò pertinẽt Canones eius quam diximus Africanę Synodi, vt & in ipſis Canonibus videre eſt, & in eo Canonum compendio quod ad Carolum Magnum miſit Adrianus. Canones qui aut originalem reatum, aut imperfectam in hac vita ſanctitatem ſtatuunt, nihil ad hanc rem pertinẽt. nam quæ hodie vt Pelagiana dãnatur, ea ab illis cõtrouerſiis remota eſſe nemo non videt. De Gratiæ operatione tum in conuerſione tum in perſeuerationę tota vertitur quæſtio. Pelagius gratiam agnoſcebat eam qua cum libero arbitrio creati ſumus, legis quoque promulgationem & remiſſionem peccatorum: ſed internam illam Gratiam, præſertim quę voluntatem mouet, negabat

eſſe neceſſariam. Damnat igitur Africana Synodus capite III. dogma hoc: Gratiam Dei qua iuſtificamur ad ſolam remiſſionem valere peccatorum quæ commiſſa ſunt, non etiã in adiutorium vt non committãtur. Capite IV. dogma hoc: ad Scientiam nos habere Gratiam Chriſti: ad Charitatem non habere. Capite V. Gratiam iuſtificationis dari, vt quod facere iubemur per liberum arbitrium facilius poſſimus implere per Gratiã, tãquam etſi Gratia non daretur, non quidem facilè, ſed tamen poſſemus etiam ſine illa implere diuina mandata. Eundem cum his quæ diximus ſenſum habet illud quod Epiſcopi Africani, Oſorius atq; alij, vt Pelagianum damnant, Gratiam non ad ſingulos actus (ſalutares ſcilicet) dari: & illud Auguſtino toties exagitatũ: Gratiam ſecũdùm merita dari. Nam

cùm meriti nomine ea ætas intellexerit opus omne quod Deo ita gratum eſt vt ei mercedem polliceatur, qui Gratiam ſecundùm merita dari dicit, aliquod opus cui merces promittatur, proficiſci vult ex naturæ viribus, non ex Gratia. Quem dicti illius ſenſum clarè explicat Auguſtinus II. contra epiſtolas Pelagianorum cap. IX: *Hoc quippe ita dicunt, velut homo à ſeipſo ſine adiutorio Dei habeat propoſitum bonum ſtudiúmque virtutis, quo merito præcedente dignus ſit adiuuari Dei gratia ſubſequente.* Cui Pelagianorũ ſenſui hunc ſuum opponit: *Hominis propoſitum bonum adiuuat quidem ſubſequens Gratia, ſed nec ipſum eſſet, niſi præcederet Gratia. Studium quoque hominis quod dicitur bonum, quamuis cùm eſſe cœperit, adiuuetur à Gratia, non tamen incipit ſine gratia, ſed ab illo* (Deo) *inſpiratur.*

Et aduerſus eaſdem epiſtolas lib. IV. cap. VI. *Sic enim volunt intelligi* (Pelagiani) *quod dictum eſt, ſi volueritis & audieritis me, tanquam in ipſa præcedente voluntate ſit conſequentis meritum Gratiæ, ac ſi Gratia iam non ſit Gratia, quæ non eſt gratuita cùm redditur debita. Si autem ſic intelligerent, quod dictum eſt, ſi volueritis, vt etiam ipſam voluntatem illum præparare confiterentur de quo ſcriptum eſt, Præparatur voluntas à Domino, tanquam* CATHOLICI *vterentur hoc teſtimonio, & non ſolùm hæreſim Manichæorum vincerent, ſed* NOVAM PELAGIANORVM CONTERERENT. Poſtea: *Qui meritum* ANTE GRATIAM, *& ideo iam contra gratiam defendentes, priores volunt dare Deo, vt retribuatur eis, priores vtique dare quodlibet ex libero arbitrio, vt ſit Gratia retribuenda pro præmio, ſapienter intel-*

Digitized by Google

ligant, vel fideliter credant, etiam quod ſe PVTANT PRIORES DEDISSE, *ab illo ex quo ſunt omnia, per quem ſunt omnia, in quo ſunt omnia, percepiſſe.* Rectè igitur Hypomneſticω̃n ſcriptor omnem quæ cum Pelagio erat de Gratia controuerſiam his definit verbis : *Poſſe dicunt hominem per liberum arbitrium, tanquam per ſe ſibi ſufficientem, implere quod velit, vel etiam meritis operum Gratiam à Deo vnicuique dari.*

Atque huc referri poſſunt ac debent omnia illa quæ in hac cauſa vt Pelagiana damnauit veteris Eccleſiæ conſenſus: neque vllo modo huc trahendæ ſunt diſcrepantes de prędeſtinatione ſententię, niſi ſi quæ fortè ea quæ diximus ſecum trahant : vt ſi quis ſtatuat hominem ad gloriam prædeſtinari ex operibus, aut etiam ex fide tanquam vi natiua præſtitis,

Siquis ſanctos ſcriptores, qui Auguſtinum anteceſſerũt, cum cura legerit, videbit verum eſſe quod dicit Proſper, *Pene omnium parem inueniri & vnam ſententiam, qua propoſitum & prædeſtinationem Dei ſecundum præſcientiam receperunt, vt ob hoc Deus alios vaſa honoris, alios vaſa contumeliæ fecerit: quia finem vniuſcuiuſque prȩuiderit, & ſub ipſo Gratiȩ adiutorio, in qua futurus eſſet voluntate & actione præſcierit*: idque ipſum verum eſſe non obſcurè agnoſcunt Caluinus III. Inſtitutione, cap. XXIII. & Beza ad Rom. IX. At Auguſtinus prædeſtinationis nomine non illud tantum comprehendit decretum, quo credituris & perſeueraturis gloria aſſignatur, ſed & omne illud quo præparatur Gratia per quam creditur & perſeueratur: in quo comprehenditur etiam vitæ modus contractior aut

productior : Cui quidem decreto ſubſternit præſcientiam, qua Deus nouit tali auxiliorum ſerie præparata, certò, quamquam libere, futurum vt hic aut ille credat & in fide perſeueret : atque ita vocatos dicit vocatos quomodo aptum eſt vt ſequantur, aut congruenter vocatos. Vtrùm verò Auguſtinus hanc vocationem, quæ ex tali fluat prædeſtinatione, ideo ſecundum propoſitum vocet, quod in illis hominibus propoſitum illud commune Dei, quo omniū hominum ſalutem deſiderat & ad eam obtinēdam neceſſaria ſubminiſtrat, plenū ſuum effectum ſortiatur, manentibus interim in occulto plerumque cauſis cur huic magis quàm illi huius aut alterius generis auxilia ſuppeditet, an verò ideo quòd ante auxiliorum delectū, certo illos, ſalua tamen libertate, ad gloriam perduce-

re decreuerit, inter viros pios & eruditos modeſtè diſputari ſolet, extra controuerſiam poſita, vt diximus, libertate humanæ voluntatis in eo conſenſu quo vocanti paretur. Neque mirum hac de re nunc dubitari, cùm Proſper qui omnia Auguſtini diligentiſſimè legerat, iam tum dubitarit (vt ex epiſtola ipſius apparet) an ex Auguſtini ſententia *in his qui aliquid boni acturi ſunt, per præſcientiam poſſit ſtare propoſitum*, illud ſcilicet quod purè ac definitè ſalutem alicui addicit, *an verò præſcientia ſit ſubnixa propoſito.* Sed ſiue prius illud, ſiue poſterius, quicquid denique Auguſtinus ſenſerit, illud manifeſtum eſt, neminem eo nomine Pelagianũ dici poſſe quòd hac in parte ab Auguſtino diſſideat, niſi, vt dixi, prædeſtinari hominem ſtatuat ex iis factis quæ ſine Gratia præſtentur.. Nam

primùm Synodi contra Pelagium congregatæ, etiam illæ quibus Auguſtinus interfuit, nihil planè de Prædeſtinatione decernunt: neque magis epiſtolæ quæ à Romanis Epiſcopis de hoc negotio ſcriptæ ſunt. Imo contrà Cæleſtinus Papa in epiſtola ad Galliæ Epiſcopos hac de re conſultus, cùm primo ſtatuiſſet eſſe originalem reatum, deinde neminem per ſemetipſum bonum eſſe, niſi participatione eius qui ſolus eſt bonus, neminem iam reuocatum idoneum eſſe ad ſuperandas diaboli inſidias, niſi per quotidianum adiutorium, neminem niſi per Chriſtum libero bene vti arbitrio, omnia ſtudia, opera ac merita ſanctorũ ad Dei gloriam laudémque referenda, quia nemo aliunde ei placeat niſi ex eo quod ipſe donauerit, ſanctam cogitationem, pium conſilium, omném-

que motum bonę voluntatis ex Deo eſſe: deinde verò ea damnaſſet quæ in magna Synodo Africana damnata iam antè retulimus, ſuámque ſententiam argumento orationum quas fideles pro infidelibus celebrant, & rituum in baptiſmo vſitatorum confirmaſſet, nihil vltra addendum cenſuit, epiſtolámque hac ſobria admonitione concluſit: *Profundiores verò difficilioréſque partes intercurrentium quæſtionum* (difficillima autem haud dubiè eſt illa de Prædeſtinatione, quæ maxima ingenia pridem exercuit, & nunc quoque exercet, quam non eſſe principalem controuerſiam, ſed intercurrentē quęſtionē iam oſtendere cœpimus) *quas latius pertractarunt qui hæreticis reſtiterunt* (puta hinc Hieronymus, inde Auguſtinus & eum ſecutus Proſper & Hypomneſticōn ſcriptor) *ſicut non*
audemus

audemus contemnere, ita non neceſſe habemus adſtruere: Quia ad confitendam Gratiam Dei, cuius operi ac dignationi nihil penitus detrahendum eſt, ſatis ſufficere credimus, quicquid ſecundum præſcriptas regulas Apoſtolicæ ſedis nos ſcripta docuerunt, vt prorſus non opinemur Catholicum, quod apparuerit præfixis ſententijs eſſe contrarium. Senſit ergo Cæleſtinus & cum eo Clerus Romanus & vniuerſa Eccleſia hanc epiſtolam ſecuta, ſatis defendi poſſe Gratiæ dignitatem, etiamſi de prædeſtinatione, quam illa epiſtola ne attigerat quidem, alius alia ſentiat: neque ea ſententiarum diuerſitate cuiquam Catholici nominis honorem eripi. Idem ex eo euincitur quod iam antè diximus, à vetuſtioribus Auguſtino ſcriptoribus prædeſtinationem non aliam agnoſci quàm quæ eſt ex præſcientia

veræ fidei. At Pelagianum dogma vbique vt nouum exagitat Auguſtinus: cui hac quidem in parte conſentit Vincentius Lirinenſis: *Quis*, inquiens, *ante profanum illum Pelagium tantam virtutem liberi præſumſit arbitrij, vt ad hoc in bonis rebus per actus ſingulos adiuuandum, neceſſariam Dei gratiam non putaret?* Is quem dixi Auguſtinus, lib. IV. aduerſus Pelagianorum epiſtolas, ita loquitur: ANTIQVITVS *fundatam Catholicam fidem aduerſus recentem Pelagianorum hæreticorum præſumptionem perniciémque defendimus.* Et cap. XII. *Quibus demonſtratur quomodo ſit hæc quam tenemus fides vera, veréque Chriſtiana atque Catholica, ſicut per ſcripturas ſanctas* ANTIQVITVS *tradita, ſic à patribus noſtris & vſque ad hoc tempus, quo iſti eam conuellere tentauerunt, retenta atque ſeruata, & dein-*

Digitized by Google

ceps propitio Deo retinenda atque ſeruanda. Nominatim Ambroſium in iſta cauſa à ſe ſtare profitetur Auguſtinus. At Ambroſij eſt, libro v. de Fide, cap. I I I. *Non enim antè prædeſtinauit quàm præſciret:* & quæ ſequuntur. Legitur & ſub Ambroſij nomine. quòd ſi non eius, certè ætatis eiuſdem eſt in V I I I. ad Rom. *Iſtos quos* PRÆSCIIT *futuros ſibi deuotos, ipſos elegit ad promiſſa præmia capeſſenda.* Item: *Et miſericordiam dabo ei quem præſcij, poſt errorem recto corde reuerſurum ad me.* Hieronymus acerrimus Pelagij oppugnator, Pelagianiſmo affinis, niſi ab inſanis hominibus, dici non poteſt. At ex Hieronymi ſenſu ad Gal. I. *Ex Dei præſcientia euenit, vt quem ſcit iuſtum futurum, priùs diligat quàm oriatur ex vtero.* Item ad I. Malachiæ: *Dilectio & odium Dei vel ex*

præſcientia naſcitur futurorum vel ex operibus. Et ad Rom. VIII. *propoſuit ſola fide ſeruare quos præſciuerat credituros*: & ad caput XII. *Jllam plebem non repulit quam præſciuit eſſe credituram*. Et epiſtola ad Hedibiam, quæſtione decima: *Vaſa miſericordiæ quæ præparauit in gloriam ſuam, non irrationabiliter ſaluat & abſque veritate, ſed cauſis præcedentibus: quia alij non ſuſceperunt filium Dei, alij autem recipere ſua ſponte voluerunt: ex quo oſtenditur non gentes eligi, ſed hominum voluntates.* Imo in ipſo aduerſus Pelagianos conflictu, libro III. *Eligit*, inquit, (Deus) *quem bonum cernit.* His adde quod Auguſtinus ipſe, & in ipſis poſtremis libris, ea quæ ad Simplicianum iam Epiſcopus ſcripſerat, commendat vt ſufficientia refutando dogmati Pelagiano. At in eo

opere manifeſtè vetuſtiorem illam de prędeſtinatione ſecutus erat ſententiam: lib. 1. quæſt. 11. *Nemo eligitur*, inquit, *niſi iam diſtans ab illo qui reijcitur: vnde quod dictum eſt, quia elegit nos Deus ante mundi conſtitutionem, non video quomodo ſit dictũ, niſi de præſcientia fidei & operum pietatis.* Mox de Iacobo: *Non electus eſt vt fieret bonus, ſed bonus factus eligi potuit.* In iiſdem quos dixi poſtremis libris nonnulla quæ de prædeſtinatione diſputauerat, neque neceſſaria creditu, neque comperta planè à ſe haberi, ſatis ipſe indicat, cum libros de Prædeſtinatione Sanctorum, & bono perſeuerantiæ hunc in modum concludit: *Qui vero errare me exiſtimant, etiam atque etiam diligenter quæ ſunt dicta conſiderent*, NVM FORTASSIS *ipſi errent. Ego autem cùm per eos qui*

…ONALE VITT. EMANUELE
14
H
22

itione Pelagia-
aboriosiùs diſpu-
om ea diſputa-
licat de Bono
x: *Quid coëgit,*
ibus Prædeſtina-
copioſiùs & enu-
re defendi, NISI
nt Gratiam Dei
a dari; quod quid
e omnino nega-
to de Bono per-
bi tria ponit quæ
defendit Eccle-
prà meminimus,
uod vnum ad hãc
his ſolum verbis
Dei non ſecũdum
Poſtea & hunc
i ſequitur de Bo-
hac ſumma com-
x I V. *Satis docuiſſe*

Digitized by Google

meos labores legunt, non ſolùm doctior verum etiam emendatior fio, propitium mihi Deum agnoſco: & hoc, per Eccleſiæ Doctores maximè exſpecto, ſi & in ipſorum manus venit dignenturque noſſe quod ſcribo. Quare cùm alibi dicit ſcire ſe aduerſus eam quam ipſe doceat Prædeſtinationem non poſſe niſi errando diſputari, locorum diligẽs inſpectio docebit agere eum de diuino decreto, quo & & prima Gratia ante omne meritum, & ſequentes ſapienter, ſed inæqualiter diſpẽſantur. Hac de cauſa, quamquam petitis à Prædeſtinatione argumentis aduerſarium premit, nunquam tamen eam ponit in ipſa cauſæ conjectione: imò apertè oſtendit de Prædeſtinatione non propter ipſam, ſed propter aliud diſputatum. Nam de Prædeſtinatione Sanctorum capite IX,

ait, *Quædam ex admonitione Pelagiani erroris copioſiùs & laborioſiùs diſputata.* Quorſum autem ea diſputatio tetenderit, explicat de Bono perſeuerantiæ cap. xx. *Quid coëgit, loca ſcripturarum, quibus Prædeſtinatio commendata eſt, copioſiùs & enucleatiùs iſto noſtro labore defendi,* NISI QVOD *Pelagiani dicunt Gratiam Dei ſecundùm merita noſtra dari; quod quid eſt aliud quàm Gratiæ omnino negatio?* Idem eodem libro de Bono perſeuerãtiæ, cap. II. vbi tria ponit quæ aduerſus Pelagium defendit Eccleſia, quorũ trium ſuprà meminimus, primum eorum, quod vnum ad hãc cauſam pertinet, his ſolum verbis deſcribit: *Gratiam Dei non ſecũdum merita noſtra dari.* Poſtea & hunc librum & eum qui ſequitur de Bono perſeuerãtiæ, hac ſumma complectitur, cap. XXIV. *Satis docuiſſe*

Digitized by Google

me existimo, vel potius pluſquam ſatis, dona Dei eſſe, & incipere in Domino credere, & vſque in finem in Domino permanere. Libro autem de Gratia Chriſti, cap. XLVII. de Pelagio loquens, *Si conſenſerit*, inquit, *ipſam voluntatem & actionem diuinitus adiuuari, vt ſine illo adiutorio nihil bene velimus aut agamus, nihil de adiutorio Gratiæ Dei inter nos controuerſiæ relinquetur.* Sic & Hieronymus in diſputatione cum Critobulo ex perſona Attici Catholici ait, *Qui hoc dixerit, omnia quæ agimus* (bona ſcilicet) *fieri præſidio Dei, eum ceſſaturum eſſe Pelagianum.* Innocentius quoque in epiſtola ad Synodum Carthaginenſem illos *Catholicæ fidei inimicos* pronuntiat, *qui huic aſſentiantur ſententiæ, quæ dicat adiutorio opus non eſſe diuino.* Synodus Africana magna in epiſtola ad Zo-

ſimum Romæ Epiſcopum, Vult *excommunicationis ſententiam tantiſper manere aduerſus Pelagium & Cæleſtium, donec fateantur Gratia Dei per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum non ſolum ad cognoſcendam verumetiam ad faciendam iuſtitiam nos per actus ſingulos adiuuari, ita vt ſine ea nihil veræ ſanctæque pietatis habere, cogitare, dicere, agere valeamus.* Hoc autem quod ſolum, vt vidimus, in hac controuerſia à Pelagio poſtulatum eſt, apertiſſimè cum vetere Eccleſia fatentur hi qui nunc vt Pelagiani traducuntur: neque verò ſolam agnoſcunt Prædeſtinationem Euangelio credentium, & perſeuerãtium ad ſalutem, de qua præcipuè agi in epiſtola ad Romanos exiſtimant, ſed & Prædeſtinationem eam ſecũdùm quam Deus pro ſua libertate ac ſapientia

plerumque nobis inſcrutabili, alta & profunda (vt Auguſtinus loquitur) ordinatione, dona ſua diuerſis modis atque menſuris diſpenſat, ita etiam vt ſæpe paribus imparia, imparibus paria, & peioribus maiora largiatur: quam proinde *diuerſitatem graduum* (vt ait ſcriptor de vocatione Gentium) *non poſſumus cauſis aptare meritorum*: Paratiſſimi denique ſunt ſubſcribere Fulgentianæ iſti ſententiæ: *Deus ad regnum prædeſtinauit quos ad ſe præſciuit miſericordiæ præuenientis auxilio credituros, & in ſe miſericordiæ ſubſequentis auxilio manſuros.*

Diſtinguenda etiam à Pelagio cauſa Maſſilienſium, quos nonnulli, an rectè non diſputo, Semipelagianos vocant. Maſſilienſes autem vocantur, quòd eorum per omnem

Galliam magnus, Maſſiliæ autem maximus eſſet numerus. Hi ſtatuebant, fidem ipſam, & eam voluntatem qua opera ſancta fiunt, à Gratia eſſe: At in hominibus, ſi non omnibus, certè aliquibus, ante Gratiam eſſe deſiderium aliquod fidei, ſtudium, inuocationem. *Putabant enim* (vt ait Hilarius) *non negari Gratiam, ſi præcedere dicatur talis voluntas quæ tantùm medicum quærat, non autem quicquam ipſa iam valeat.* Auguſtinus fine libri de Prædeſtinatione ſanctorum, nouam hanc quæſtionem, id eſt, à Pelagiana differentem, vocat, & in hoc ſitam ait, quòd dicerent quidam, *initium fidei quo in Chriſtum primitus creditur, ab homine ipſo eſſe, nec eſſe donum Dei.* Horum error partim etiam iis quæ ex Cæleſtino ſuprà attulimus, ſed præcipuè ab Arauſicana Syno-

do notatur : quæ cùm primum originalem reatum duobus Canonibus definiiſſet, ſequentibus oſtendit, eos labi qui negarent Gratiam efficere vt Deus inuocetur à nobis, qui voluntatem noſtram (primam ſcilicet) à Deo (nihil agente nimirum) exſpectari dicerent, non autem per Dei operationem fieri vt purgari velimus: qui initium fidei & credulitatis affectum negarent haberi per Gratiæ donum : qui ſine Gratia, credentibus, volentibus, deſiderantibus, conantibus, laborantibus, vigilantibus, ſtudentibus, petentibus, quærentibus, pulſantibus nobis, miſericordiam conferri diuinitus dicerent: & qui per naturæ vigorem bonum aliquod ad ſalutem pertinens vitæ æternæ cogitari aut eligi affirmarent ; qui alios miſericordia, alios per liberum arbi-

trium ad Gratiam poſſe venire cõtenderent. Quam errorum reiectionem Synodus deinde ſententiis quibuſdam ex Auguſtino depromptis confirmat. Et Cæleſtinus quicquid aduerſus Maſſilienſes dixerat, in hanc ſummam colligit: *Omnium bonorum affectuum atque operum, & omnium ſtudiorum omniúmque virtutum quibus ab initio fidei attenditur, Deum profiteamur auctorem, & non dubitemus ab ipſius Gratia omnia hominis merita præueniri.* Videntur etiam Maſſilienſes, certè eorum aliqui, ſenſiſſe poſt acceptam conuerſionis gratiam nullo peculiari auxilio ad ſuperandas tentationes homini opus eſſe. Sed inter Canonas reiectorios Synodi Arauſicanę eius erroris, fortè à pleriſque deſerti, nulla fit mentio. Hos igitur, quos Maſſilienſes appellamus, Pelagia-

Digitized by Google

nos non eſſe ipſe Auguſtinus profitetur. Nam libro de Prædeſtinatione ſanctorũ, cap. 1. Cùm dixiſſet *ab illis fratribus ſtatui, nullũ ſibi ſufficere ad opus bonum vel incipiendũ vel perficiendum*, ſubiungit: *Retenta ergo iſta in quæ peruenerunt plurimum eos à Pelagiano errore diſcernunt*. Et libro de Perſeuerantia Sanctorum de iiſdem agens, *à Pelagianorum hæretica prauitate remotos vocat*, & cap. XVII. libri eiuſdem: *Neque enim*, inquit, *Pelagiani ſunt*. Propterea etiam longè aliter actum ab Eccleſia cum Pelagianis & cum Maſſilienſibus. Pelagiani hæretici vocantur, & priuantur Catholica communione: Maſſilienſes illos fratres vocat Auguſtinus. Caſſianum virum diuinũ Photius vocat, Proſper Catholicũ, præſtantem in ſacrarum Scripturarum ſtudiis, cuius opera ab aliis etiã

commendentur. Idem Proſper in epiſtola ad Auguſtinum alios eadem ſentientes & meritis claros & in omni virtutum ſtudio egregios vocat: & quoſdam etiam ſummi ſacerdotij honorem adeptos commemorat. Fauſtum ipſum Abbatem primum Lirinenſem, deinde Regij Epiſcopum, Sidonius & Gennadius non vulgaribus elogiis ornant. neque Hormiſdas de eo conſultus grauiùs quicquam pronuntiat, quàm libros eius in auctoritatem patrum non receptos. Ipſa Arauſicana Synodus eos feriens anathemate qui aliquos ad malum diuina poteſtate prædeſtinatos credunt, Maſſilienſium errorem reieciſſe contenta, nuſquam eos à communione excludit. Nimirum cùm dogmata ex vſu præcipuè æſtimanda ſint, ſatis viderunt eorum tem-

Digitized by Google

porum Epiſcopi aliam eſſe cauſam Pelagianorum: quorũ aſſertio precum extinguit ſtudium : vt rectè Hieronymo & Epiſcopis Romanis obſeruatum eſt (quid enim opus eſt petere quod nobis præſtare poſſumus ?) aliam verò eorum qui ad fidem & bona opera niſi precando negabant poſſe perueniri : quamquam preces has quoque ipſas acceptas Deo ferri debere non ſatis animaduerterent. Quòd ſi iſti à Pelagianiſmo immunes, quanto magis illi qui cum vetere Eccleſia Maſſilienſium errorem apertè reiiciunt ? ipsáſque preces & prima boni ſalutaris deſideria venire aiunt ex gratia quadam communiore ? *Quæ opitulatio* (vt ſapienter loquitur ſcriptor libri de vocatione Gentium, qui Proſpero attribui ſolet) *per innumeros modos ſiue occultos*

ſiue

ſiue manifeſtos omnibus adhibetur, & quòd à multis refutatur, ipſorum eſt nequitiæ, quòd autem à multis ſuſcipitur, & Gratiæ diuinæ eſt, & voluntatis humanæ ; totúmque illud agnoſcunt, quòd qui agnoſcũt eos *ſanctorum Patrum diuinitus inſpiratis adhærere ſententiis* profitetur Fulgẽtius: *in hominis voluntate nihil bonæ cogitationis oboriri, niſi quod beneficio Gratiæ præuenientis infunditur, nihil in melius augeri, niſi quod ſubſequentis iuuamine roboratur: nihil benè conſummari, niſi quod eadem operante atque opitulante perficitur.*

Sufficere vel hæc ſola quæ diximus poterant ad refellendum Pelagianiſmi crimen. Nam ſi Pelagiani non ſunt, qui initia quædam fidei ſalutaris, ſine gratia, ex naturæ viribus deducunt, multo minùs illi, qui ipſa illa initia ex Gratiæ vber-

rimo fonte deriuant. At quoniam certa quædā ſunt pronuntiata quæ vulgo trahuntur in eius criminis argumentum, generali iſti refutationi addemus & ſingularem ſuis locis accommodatam. Poterat ad ſingula optimo iure dici, onus probandi ipſos ſpectare, qui alios accuſarent: quare cùm Pelagianiſmi nomen probroſum ſit,& crimen ſignificet, accuſantium eſſe officium claris argumentis oſtendere culpæ affines eſſe quorum famam lacerāt. Sed quando multi de probando non ſolliciti, auctoritate ſua confectum eſſe negotium putant, age tollamus in humeros onus alienum, vt quos veri cura tangit, ab inſontium inſectatione deſiſtant. Vnumquodque caput quod vt Pelagianū traducitur, tale non eſſe, tribus, ni fallor, modis optimè oſtendi po-

Digitized by Google

teſt. Primum ſi legantur canones conſcripti aduerſus dogmata Pelagiana, quos omnes in Africanæ Synodi acta cōgeſtos iam diximus, & ex hiſtoria apparet. Cùm enim Pelagianum id demum vocandum ſit, quod in Pelagio damnatum eſt, ſequitur vt quod inter damnata nō apparet, liberum ſit à Pelagianiſmi crimine: Deinde ſi oſtendatur id quod vt Pelagianum traducitur, à Sanctis ſcriptoribus ante Auguſtini tempora creditum fuiſſe ac traditum, magno præſertim illuſtriū conſenſu. Nam cùm omnes Pelagij hoſtes dogma eius nouitatis accuſent, non poteſt Pelagianum eſſe quod vetus eſt. Ipſe Auguſtinus quædam à ſe copioſiùs ait & enucleatiùs exponi, quàm antè expoſita eſſent (locus eſt cap. xx. de Bono perſeuerantiæ) at veterum ſenten-

Digitized by Google

tiæ contraria à ſe doceri deſtrictè negat. Nec minùs Proſper, vt qui Cæleſtini illud tanquam pro ſe dictum arripit, *deſinat inceſſere nouitas vetuſtatem.* Poſtrema eáque validiſſima refutãdæ criminationis hæc ratio eſt, ſi oſtendantur ipſi illi hoſtes Pelagij, quales ſunt Hieronymus, Auguſtinus, Proſper, ſcriptor Hypomneſticω̃n, ſcriptor de Prædeſtinatione & Gratia, ſcriptor de vocatione Gentium, ipſi Pelagij damnatores, ſiue Romani Epiſcopi, ſiue qui in Synodis de Pelagij cauſa iudicarunt, ea ſenſiſſe, ea docuiſſe, quibus nota Pelagianiſmi nunc inſcribitur. Nam in Pelagianiſmi ſocietatem eos compingere, quorum opera Pelagium aut detectum aut damnatum habemus, ſummæ eſt cæcitatis.

Primum ergo, *Qui docent, in ele-*

ctione ad fidem hanc conditionem præ-requiri, vt homo lumine naturæ rectè vtatur, ſit probus, paruus, humilis, & ad vitam æternã diſpoſitus, quaſi ab iſtis electio aliquatenus pendeat: Pelagium ſapere dicuntur.

Notandum hîc eſt, prærequiri hanc conditionem qui dicunt, non hoc dicere, ſemper, & omnino ipſo actu requiri, ſed ordinariè: nam Deus etiam antea minùs diſpoſitũ ſubitò aptum poteſt reddere: ſed ſemper ius id requirendi, & ſi abſit, fidei lumen negandi habet Deus: atque ordinariè etiam hoc requirit, vt multa ſacrarum literarum loca euincunt, quæ huc tranſcribere extra inſtitutum ſit. Et hoc eſt quod ipſa illa vox *aliquatenus*, ſignificat. Lumen quoque naturæ non nudũ intelligi debet, ſed communioris aut etiam minùs communis Gratiæ

præſidiis excitatum. Aliter ſi ſumatur hæc propoſitio, damnatione, vt arbitror, opus non habet, cùm defenſorem non habeat. Ita autem ſumpta enuntiatio Pelagiana non eſt. nuſquam enim inter damnatas reperitur. Tum veteres illi quorum conſenſu Auguſtinus gloriatur, tam ſæpè aiunt ante fidei lumen aliquid à nobis requiri, vt niſi dextra accedat interpretatio, videantur non cum Pelagio, ſed cum Maſſilienſibus Gratiæ præuenientis neceſſitatem negare, à qua tamen ſuſpicione aliorum locorum diligens collatio ipſos abſoluit. Chryſoſtomi & Cyrilli in hanc rem verba adduxerunt alij. Similia apud Hieronymum inuenias, non in aliis tantùm operibus, ſed in illis ipſis in quibus contra Pelagium gradum figit. Ecce enim libro eius diſputationis pri-

mo, Atticus Catholici perſonam ſuſtinens, ita loquitur: *Conſtat ergo inter nos in bonis operibus* POST *propriam volũtatem, Dei nos niti auxilio. Ex quibus intelligimus noſtrum quidem eſſe velle & currere, ſed vt voluntas noſtra compleatur, & curſus, ad Dei miſericordiam pertinere, atque ita fieri vt & in voluntate noſtra, & in curſu liberum ſeruetur arbitrium, & in conſummatione voluntatis & curſus, Dei cuncta potentiæ relinquantur.* Et libro III. idem Atticus: *Vt noſtrum ſit rogare, illius tribuere quod rogatur, noſtrum incipere, illius perficere, noſtrum afferre quod poſſumus, illius implere quod non poſſumus.* Et mox: *In domini poteſtate eſt, vt id quod cupimus, laboramus ac nitimur, illius ope & auxilio implere valeamus.* Auguſtinus libro retractationum II. cap. XXXI. quod olim ſcripſerat: *Salus*

religionis huius, per quam ſolam vera ſalus veracitérque promittitur, nulli vnquam defuit qui dignus fuit: & cui defuit, dignus non fuit: Non damnat vt Pelagianum, ſed commodè exponit, nempe vt dignitas illa ſit ex Dei miſerantis propoſito, non tanquam ex meritis. Eôdem illud Auguſtini pertinet, libro III. de Libero arbitrio, cap. XIX. *Non tibi deputatur ad culpam quod inuitus ignoras; ſed quòd negligis quærere quod ignoras.* Lib. II. de Peccatorum meritis & remiſſione, cap. XVII. *Diuina gratia hominum adiuuat voluntates, quâ vt non adiuuentur, in ipſis itidem cauſa eſt non in Deo.* In Ioan. tract. XXVI. *Non traheris? ora vt traharis.* Epiſtola LXXXIX. ad Hilarium, *Valet liberum arbitrium ad opera bona ſi diuinitus adiuuetur: quod fit humiliter petendo & faciendo.* Ipſi patres

Arauſicani, vbi Maſſilienſium reijciunt errorem, non exhorruerunt ita loqui: *Gratiam Dei Chriſti largitate conferri his qui baptiẓari deſiderant.* Scriptor libri de vocatione Gentium, vſum donorum naturalium & animi humilitatem ait requiri vt ad ſpiritualem voluntatem veniatur. Locus eſt libro I. cap. IV. vbi Philoſophos gentium ait, *à ſpirituali voluntate ideo exſulaſſe, quia ſtudia non ad eius laudem atque honorem retulerant, à quo acceperant vt in ipſa animali diſcretione ſublimius ſaperent, & excellentius cæteris eniteſcerent.* Idem libro II. cap. XXV. cùm dixiſſet eſſe *Quædam dona ita generalia vt per ipſorum teſtimonia ad quærendum verum Deum poſſent homines adiuuari,* adijcit, *quibus donis auctorem ſuum per omnia ſæcula proteſtantibus ſpecialis largitas ſuperfuſa eſt.*

Multáque alia ſunt in iis libris in eandem ſententiam.

Secundò, *Qui docent Chriſtum per ſuam ſatisfactionem nullis certò meruiſſe ipſam ſalutem & fidem qua hæc Chriſti ſatisfactio ad ſalutem efficaciter applicetur, ſed tantùm patri acquiſiuiſſe poteſtatem vel plenariam voluntatem de nouo cum hominibus agendi, & nouas quaſcunque vellet conditiones præſcribendi, quarum præſtatio à libero hominum arbitrio pendeat, atque ideo fieri potuiſſe vt vel nemo vel omnes eam implerent: Hi de morte Chriſti nimis abiectè ſentire dicuntur, primarium fructũ, ſeu beneficium per eam partum, nullatenus agnoſcere, & Pelagianum errorem ab inferis reuocare.*

Agnoſcunt qui hodie vt Pelagiani immerito traducuntur, multos fructus ſalutaris ſacrificij, inter quos & hunc, vt verè credentes &

perſeuerantes certò ſeruentur: neque tollunt præſcientiam diuinam eorum qui credituri ac perſeueraturi erunt: neque beneficiorum ad fidem ac ſalutem ducentium diſpẽſationem. Quare pars huius propoſitionis prima ex ipſorum ſenſu ita interpretanda eſt, vt non de quouis fructu ſed de eo qui ordine primus eſt, hîc agatur. Is fructus eſt vt homines ad ſalutem peruenire poſſint. Hanc igitur intentionem tum Patris tum Chriſti quod attinet, verè & cum ſacris litteris dicitur, Chriſtum pro omnibus excepto nemine eſſe mortuum, neque huic aut illi propriè ac peculiariter ſalutem ab eo impetratam. Hoc dogma tantum abeſt à Pelagianiſmo, vt ne Pelagij quidem fuerit. imò contra Pelagio veteres inuidiam faciunt, quaſi neget pro omnibus mor-

Multáque alia ſunt in iis libris in eandem ſententiam.

Secundò, *Qui docent Chriſtum per ſuam ſatisfactionem nullis certò meruiſſe ipſam ſalutem & fidem qua hæc Chriſti ſatisfactio ad ſalutem efficaciter applicetur, ſed tantùm patri acquiſiuiſſe poteſtatem vel plenariam voluntatem de nouo cum hominibus agendi, & nouas quaſcunque vellet conditiones præſcribendi, quarum præſtatio à libero hominum arbitrio pendeat, atque ideo fieri potuiſſe vt vel nemo vel omnes eam implerent: Hi de morte Chriſti nimis abiectè ſentire dicuntur, primarium fructū, ſeu beneficium per eam partum, nullatenus agnoſcere, & Pelagianum errorem ab inferis reuocare.*

Agnoſcunt qui hodie vt Pelagiani immerito traducuntur, multos fructus ſalutaris ſacrificij, inter quos & hunc, vt verè credentes &

perſeuerantes certò ſeruentur: neque tollunt præſcientiam diuinam eorum qui credituri ac perſeueraturi erunt: neque beneficiorum ad fidem ac ſalutem ducentium diſpēſationem. Quare pars huius propoſitionis prima ex ipſorum ſenſu ita interpretanda eſt, vt non de quouis fructu ſed de eo qui ordine primus eſt, hîc agatur. Is fructus eſt vt homines ad ſalutem peruenire poſſint. Hanc igitur intentionem tum Patris tum Chriſti quod attinet, verè & cum ſacris litteris dicitur, Chriſtum pro omnibus excepto nemine eſſe mortuum, neque huic aut illi propriè ac peculiariter ſalutem ab eo impetratam. Hoc dogma tantum abeſt à Pelagianiſmo, vt ne Pelagij quidem fuerit. imò contra Pelagio veteres inuidiam faciunt, quaſi neget pro omnibus mor-

tuum eſſe Chriſtum, hoc ipſo quòd infantes, vt pote nullo reatu obſtrictos, redemptore neget opus habuiſſe. Auguſtinus contra duas epiſtolas Pelag. lib. II. cap. II. *Pelagiani dicunt Deum non eſſe omnium ætatum in hominibus mundatorem, ſaluatorem, liberatorem.* Maſſilienſes quidem hoc argumento aduerſus Auguſtinum diſputabant, quòd diceret, pro vniuerſo humano genere mortuum eſſe Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, & neminem prorſus à redemptione ſanguinis eius exceptum, vt Proſperi epiſtola nos docet: Sed notum ex principiis non propriis ſed vtrique parti cõmunibus argumenta peti ſolere: neque in verbis ſequentibus illã aſſertionem in Maſſiliẽſibus improbat Proſper, ſed eo offendi ſe dicit, *Quòd libertate arbitrij* (nuda ſcilicet citra gra-

tiam) *vitam æternam apprehendi dicerent, & auxilium gratiæ merito credulitatis accipi.* Pro omnibus autem mortuum eſſe Chriſtum, excluſo nemine, quo Maſſilienſes tanquam confeſſo vtuntur, conſtanter creditum tradituḿque eſt ab omnibus illis qui ante Pelagij tempora pietatis atque eruditionis famam habuerũt. Quod quia teſtimoniis Irenæi, Clementis, Origenis, Macarij, Euſebij, Athanaſij, Cyrilli Hieroſolymitani, Optati Mileuitani, Gregorij Nazianzeni, Ambroſij, Epiphanij, Andreæ Cæſarienſis, Chryſoſtomi atque aliorum probarunt alij, labori id ipſum probandi ſuperſedebo. Neque hoc negauit Auguſtinus, cuius Pſalmum xcv. enarrantis hæc verba ſunt: *Sãguis Chriſti pretium eſt. Tanti quid valet? Quid, niſi totius orbis?* Neque Proſper ad

Gallorum capitulum IX. *Cum itaque rectiſſimè dicatur ſaluator pro totius mundi redemptione crucifixus, propter veram naturæ humanæ ſuſceptionem, & propter communem in primo homine omnium perditionem* (hic ſenſus eſt de quo hîc agimus) *poteſt tamen dici pro his tantum crucifixus quibus mors ipſius profuit.* Mox addit dici poſſe: *Redemptor mundi dedit pro mundo ſanguinem ſuum, & mundus redimi noluit, quia lucem tenebræ non receperunt.* Mox ſententia ad idem capitulum: *Qui dicit quòd non pro totius mundi redemptione Saluator ſit crucifixus, non ad Sacramenti virtutem, ſed ad infidelium reſpicit partem, cùm ſanguis Domini noſtri Ieſu Chriſti pretium totius mundi ſit, à quo pretio extranei ſunt, qui aut delectati captiuitate redimi noluerunt, aut poſt redemptionem ad eandem ſunt ſeruitutem reuerſi.* Idem

reſponſione ad primam obiectionē Vincentij: *Cùm itaque propter vnam omnium naturam, & vnam omnium cauſam à Domino noſtro in veritate ſuſceptam rectè omnes dicãtur redempti,* (nota iterum eum ſenſum de quo hîc agimus, effectus ſcilicet primi) *& tamen non omnes à captiuitate ſint eruti, redemptionis proprietas haud dubiè penes illos eſt de quibus princeps mundi miſſus eſt foras, & iam non vaſa Diaboli, ſed membra ſunt Chriſti: cuius mors ita impenſa eſt humano generi vt ad redemptionem eius etiam qui regenerãdi non erant, pertinerẽt: ſed ita vt quod per vnicum exemplum geſtum eſt pro vniuerſis, per ſingulare Sacramentum celebraretur in ſingulis. Poculum quippe immortalitatis quod confectum eſt de infirmitate noſtra & virtute diuina, habet quidem in ſe vt omnibus proſit, ſed ſi non bibitur, non mede-*

tur. Scriptor de vocatione Gentium, libr. II. cap. XVI. *Nulla igitur dubitandi ratio eſt, Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum pro impiis ac peccatoribus mortuum: à quorum numero ſi aliquis liber inuentus eſt, non eſt pro omnibus mortuus Chriſtus:* & mox: *redemptio vniuerſo ſe intulit mundo.* Ex ea quam attulimus primæ partis expoſitione apparet id quod ſequitur, Chriſti ſcilicet morte nihil actum aliud quàm vt patri poteſtas vel plenaria voluntas de nouo cum hominibus agendi, & nouas quaſcumque vellet cõditiones præſcribẽdi acquireretur, alienum eſſe ab eorum qui hîc damnantur ſententia: qui dona illa ſpiritus per quæ conuertimur ac perſeueramus, ipſámque remiſſionem peccatorum & vitam æternam Chriſti ſatisfactione ac merito impetrata, & eiuſ-

Digitized by Google

eiuſdem ſatisfactionis ac meriti virtute nobis applicari apertiſſimè confitentur: vt nunc taceam illud ipſum quod hîc dicitur, Chriſti morte factũ vt pater de nouo cum hominibus ageret, qualecunque eſt, Pelagianum certè non eſſe: cùm Pelagio & Cæleſtio obijciant veteres quod docuerint legem ſic mittere ad regnum quomodo Euangelium: vnde infert Auguſtinus poſtremis ſcriptis aduerſus Iulianum cap. CLXXXVII. & CXCVIII. Chriſtum gratis eſſe mortuum. Præſtationem requiſitæ conditionis pendere à libero arbitrio, hoc eſt in eius poteſtate eſſe, accepta iam Gratia, verum eſſe, & Catholicum non Pelagianum, ex ſequentibus apparebit.

Tertiò, *Qui impetrationis & applicationis diſtinctionem vſurpant, vt incautis & imperitis hanc opinionem in-*

ſtillent; Deum quantùm ad ſe attinet, omnibus hominibus ex æquo ea beneficia voluiſſe conferre quæ per mortem Chriſti acquiruntur: Quòd autem quidam præ aliis participes fiunt remiſſionis peccatorum & vitæ æternæ, diſcrimen illud pendere ex libero eorum arbitrio ſe ad Gratiam indifferenter oblatam applicante: non autem ex ſingulari miſericordiæ dono efficaciter in illis operante, vt præ aliis gratiam ſibi applicent: iſti dum ſimulant ſe diſtinctionem hanc ſano ſenſu proponere populo, perniciosſum Pelagij venenum propinare conari dicuntur.

Impetrationis ergo vtpote generalis, & applicationis vtpote particularis diſtinctio non improbatur. At non ſano ſenſu & quidem Pelagiano eadem inſtillari dicitur: quare videamus num qua ex parte eius ſenſus id colligi poſſit. Primum

comma eſt: *Deum, quantum ad ſe attinet, omnibus hominibus ex æquo ea beneficia voluiſſe conferre quæ per mortem Chriſti acquiruntur.* Sciunt omnes eruditi voluiſſe illud non ad conſequentem Dei volũtatem, quæ hominum peculiares actus conſiderat, ſed ad antecedentem, quæ communiter homines intuetur, referri: quod volũtatis diſcrimen Damaſcenus ex Chryſoſtomo, Chryſoſtomus, quod probatu facile eſt, ex antiquioribus hauſit. Antecedentem hanc voluntatem inuitantem vocat Proſper. Hac voluntate velle Deum omnes ſeruari, neminem perire, conſtanter contradícente nemine creditum traditúmque eſt ab omnibus ſanctis ſcriptoribus qui ante Pelagium vixere. Docuerunt id ex Theophilo, Clemente, Celſo, Athanaſio, Macario, Baſilio,

Nazianzeno, Ambroſio, Hilario, Chryſoſtomo, antehac, viri docti. Nec alia eorum ſententia qui Pelagio reſtiterunt. Hieronymus in cap. 11. ad Epheſios: *Vult Deus quæcunque ſunt plena rationis atque conſilij. Vult ſaluari omnes, & in agnitionem veritatis venire. ſed quia nullus abſque propria voluntate ſeruatur (liberi enim arbitrij ſumus) vult nos bonum velle, vt cum voluerimus, velit & ipſe ſuum in nobis implere conſilium.* Auguſtinus cum Pelagio commiſſus, ſcripturæ quidem teſtimonia nonnulla ad hanc rem pertinentia ad voluntatem conſequentem trahit, ac prôinde, quod neceſſe erat, illud, *omnes vult ſeruari*, reſtrictioribus modis interpretatur: at rem nuſquam negat: imò in libro de Spiritu & litera, quem poſt exortum cum Pelagio certamen ſcripſit ad

quæſtionem illam : *Si credimus vt impetremus hanc gratiam, & vtique voluntate credimus, de hac quæritur vnde ſit nobis. Si natura, quare non omnibus, cum ſit idem Deus omnium creator? Si dono Dei, etiam hoc quare non omnibus, cum omnes homines velit ſaluos fieri, & in agnitionem veritatis venire?* reſpondet: *Vult Deus omnes homines ſaluos fieri, & in agnitionem veritatis venire: non ſic tamen vt eis adimat liberum arbitrium, quo vel bene vel malè vtentes iuſtiſſimè iudicentur. Quod cùm ſit, infideles quidem contra voluntatem Dei faciunt, nec ideò tamen eam vincunt, verum ſe ipſos fraudant magno & ſummo bono, maliſque pœnalibus implicant, experturi in ſuppliciis poteſtatem eius cuius in donis miſericordiam contempſerũt.* Eôdem pertinet illud ſuprà allegatum: *Non tibi deputatur ad culpam*

Digitized by Google

quod inuitus ignoras, ſed quòd negligas quærere quod ignoras; neque illud quòd vulnerata membra non colligis, ſed quòd VOLENTEM *ſanare contemnis*. Quam ſententiam adeò non retractauit Auguſtinus, vt aduerſus Pelagium ſcribens eam repetierit, libro de Natura & Gratia cap. LXIX. Apertiſſimè autem Proſper illud, quòd Deus omnes homines ſeruari voluiſſe dicitur, vniuerſim accipit reſponſione ad objectionem Vincentij ſecundam: *Remota diſcretione quam diuina ſcientia intra ſecretum iuſtitiæ ſuæ continet* (hæc autem poſterior eſt voluntate antecedente) *ſinceriſſime credendum atque profitendum eſt Deum velle vt omnes homines ſalui fiant: ſiquidem Apoſtolus, cuius iſta ſententia eſt, ſollicitiſſimè præcipit, quod in omnibus Eccleſiis piiſſimè cuſtoditur, vt Deo pro omnibus homi-*

Digitized by Google

nibus ſupplicetur: ex quibus quòd multi pereunt, pereuntis eſt meritũ: quòd multi ſaluantur, ſaluãtis eſt donum. Scriptor de vocatione Gentium, lib. I. cap. I. *Quæritur vtrùm Deus velit omnes homines ſaluos fieri. Et quia hoc negari non poteſt, cur voluntas omnipotentis non impleatur, inquiritur.* Idem Apoſtoli verba, quibus Deus dicitur omnes homines ſaluos fieri velle, *integre plenéque vult ſuſcipi ne à regula qua vniuerſa Eccleſia imbuitur, in diuerſum intellectum noſtro euagemur arbitrio.* Locus eſt lib. II. cap. XIII. Eiuſdem autem libri cap. II. dixerat, *quod de ſaluatione omnium hominum in Scripturæ corpore reperitur, nulla contraria argumentatione temerandum.* Idem mox cap. XIX. ait *illud quod de bonitate Dei piiſſimè creditur, quia omnes homines velit ſaluos fieri, & in agnitionem veritatis venire,*

quod inuitus ignoras, ſed quòd negligas quærere quod ignoras; neque illud quòd vulnerata membra non colligis, ſed quòd VOLENTEM *ſanare contemnis.* Quam ſententiam adeò non retractauit Auguſtinus, vt aduerſus Pelagium ſcribens eam repetierit, libro de Natura & Gratia cap. LXIX. Apertiſſimè autem Proſper illud, quòd Deus omnes homines ſeruari voluiſſe dicitur, vniuerſim accipit reſponſione ad objectionem Vincentij ſecundam: *Remota diſcretione quam diuina ſcientia intra ſecretum iuſtitiæ ſuæ continet* (hæc autem poſterior eſt voluntate antecedente) *ſinceriſſime credendum atque profitendum eſt Deum velle vt omnes homines ſalui fiant: ſiquidem Apoſtolus, cuius iſta ſententia eſt, ſollicitiſſimè præcipit, quod in omnibus Eccleſiis piiſſimè cuſtoditur, vt Deo pro omnibus homi-*

Digitized by Google

nibus ſupplicetur: ex quibus quòd multi pereunt, pereuntis eſt meritũ: quòd multi ſaluantur, ſaluãtis eſt donum. Scriptor de vocatione Gentium, lib. I. cap. I. *Quæritur utrùm Deus velit omnes homines ſaluos fieri. Et quia hoc negari non poteſt, cur voluntas omnipotentis non impleatur, inquiritur.* Idem Apoſtoli verba, quibus Deus dicitur omnes homines ſaluos fieri velle, *integre plenéque vult ſuſcipi ne à regula qua uniuerſa Eccleſia imbuitur, in diuerſum intellectum noſtro euagemur arbitrio.* Locus eſt lib. II. cap. XIII. Eiuſdem autem libri cap. II. dixerat, *quod de ſaluatione omnium hominum in Scripturæ corpore reperitur, nulla contraria argumentatione temerandum.* Idem mox cap. XIX. ait *illud quod de bonitate Dei piiſſimè creditur, quia omnes homines velit ſaluos fieri, & in agnitionem veritatis venire,*

non oportere niſi perpetuum æternúmque ſentiri, ſecundùm eas menſuras quibus Deus dona generalia ſpecialibus nouit cumulare muneribus. Et lib. II. cap. XXV. *Siue igitur nouiſſima contemplemur ſæcula, ſeu prima, ſeu media, rationabiliter & piè creditur, omnes homines ſaluos fieri Deum velle ſempérque voluiſſe.* Quod autem in ſententiæ huius explicatione illa locutio vſurpatur, velle hoc Deum quantum ad ſe attinet, Pelagianum non eſt, ſed antiquis ſcriptoribus vſitatũ. Origenes Homilia XXXIV. in Matthæum: QVANTVM AD SE *homines non ad perditionem creauit* (Deus) *ſed ad vitam & gaudium.* Idem libro IV. contra Celſum, *Ieſum* vocat *medicum vniuerſorum*, QVANTVM IN IPSO EST. Quod ſicui leuis eſt Origenis auctoritas (qui tamen hac in parte doctrinæ nunquam erroris fuit no-

tatus) ſunt & alij probiſſimæ notæ. Ambroſius libro de Paradiſo, cap. VIII. *Ergo non in mandante culpa eſt, ſed in præuaricante peccatũ: &* QVOD IN DEO FVIT, *oſtendit omnibus quòd omnes voluit liberare.* Chryſoſtomus in Ioan. cap. I. *Si illuminat omnem hominem venientem in hũc mundum, quonam pacto tot homines ſine lumine permanent? Neque enim omnes Chriſtum agnoſcunt. Quomodo ergo illuminat omnem hominem? Illuminat profecto* QVANTVM IN IPSO EST. *Siqui autem ſponte ſua mentis oculis conniuentibus ad huius lucis radios aciem dirigere noluerint, non ex luminis natura in tenebris perſtiterunt, ſed malitia ſua, qui ſponte tanto ſe dono indignos reddiderant.* Idem in I. Tim. cap. II. *Cur,* inquit, *non crediderunt?* de Gentibus loquens: *quia noluerunt,* ait. *Ipſe autem Ieſus* QVOD

SVARVM *erat* PARTIVM *fecit*. Quod autem additur in ſententiæ explicatione *ex æquo* conferre voluiſſe, non eò pertinet quaſi beneficiorum menſura æqualis ſignificetur (quod notiſſimæ experientiæ repugnat, ac ne ipſi quidem Pelagio in mentem venit) ſed quòd illa antecedens voluntas homines, vtpote communiter adhuc conſideratos, nulla exceptione diſtinguat. Atque adeò id loquendi genus apud veteres non tantùm in explicatione huius voluntatis, verumetiam vbi de vocatione agitur, quatenus ſcilicet ab illa quoque nemo excluditur, nō rarò inuenire eſt. Cyprianus epiſtola LXXVI. *Si dies omnibus æqualiter naſcitur, & ſi Sol ſuper omnes pari & æquali luce defunditur, quanto magis Chriſtus, Sol & dies verus in Eccleſia ſua, lumen vitæ æternæ* PARI ÆQVA-

LITATE *largitur?* quod mox exponit, *ſine diſcrimine. Cùm ſinguli ad donarium vocentur, quid eſt vt quod à Deo* ÆQVALITER *diſtribuitur humana interpretatione minuatur?* Arnobius aduerſus nationes lib. II. *Sed ſi generis Chriſtus humani conſeruator aduenerit, cur omnino non omnes æquali munificentia liberat? Non* ÆQVALITER *liberat, qui æqualiter omnes vocat? aut ab indulgentia principali quenquam repellit aut reſpuit, qui ſublimibus, infimis, ſeruis, fœminis, pueris, vniformiter poteſtatem veniendi ad ſe facit? Patet*, inquit, *omnibus fons vitæ, neque ab iure potandi quiſquam prohibetur aut pellitur.* Auguſtinus in Pſal. XLV. *Quid eſt, Deus in medio eius? Hoc ſignificat, quòd* ÆQVVS *eſt omnibus Deus & perſonas non accipit. Quo modo ergo illud quod in medio eſt, paria habet ſpatia*

Digitized by Google

ad omnes fines, ita Deus medius eſſe dicitur, ÆQVALITER *omnibus conſulens.* Proſper ſententia V. ad capitula Gallorum: *Qui dicit quod qui vocati ſunt, non* ÆQVALITER *vocati ſunt, ſed alij vt crederent, alij vt non crederent, quaſi cuiquam vocatio cauſa fuerit non credendi, non rectè dicit.* Simili modo ſumendum eſt quod ſequitur in ſententiæ explicatione de Gratia *indifferenter* oblata, quod *vniformiter* dixit Arnobius, non vt æqualis menſura deſignetur, ſed vt intelligatur nemo excipi, nemo ad id quò peruenire non poſſit, inuitari: quorum illud dicere non Pelagianum eſt, ſed inſanum: hoc non Pelagianum, ſed Catholicum. Per efficacem autem operationem ſi intelligitur gratia illa quæ homini cooperatur, quæque expoſita eſt iis qui operanti Gratiæ noua obſtacu-

la non ponunt, neſcio vbi reperiri poſſint qui eam negant. Quòd ſi efficax ea vocatur quæ conſenſu prior libertatem ad diſſentiendum non relinquit, ac proinde obedientiæ naturam tollit, eam repudiauit pia vetuſtas. Quanquam enim quidam veterum putantur crediſſe (quod tamen extra controuerſiam non eſt) Gratiã quæ effectum ſortitur, venire ex propoſito plenum effectum omnino deſtinante, ipſum tamen operãdi modum talem eſſe, qui libertatem in vtramque partem homini relinquat, certum atque Catholicum dogma eſt. Auguſtinus de libero arbitrio, lib. III. *Cùm præſcius ſit Deus voluntatis noſtræ, cuius eſt præſcius ipſa erit. voluntas ergo erit, quia voluntatis eſt præſcius. nec voluntas eſſe poterit, ſi in poteſtate non erit. Ergo & poteſtatis eſt præ-*

ſcius. Non igitur per eius præſcientiam mihi poteſtas adimitur, quæ propterea mihi certior erit, quia ille cuius præſcientia non fallitur, affuturam mihi eſſe præſciuit. Quod enim de præſcientia dicitur, de prædeſtinatione etiam Auguſtiniana intelligendum eſt, vt quæ præſcientiam ſibi ſubſternat eam qua Deus quid quoque poſito ſit euenturum, plenè cognoſcit. Nam in ſolutione quæſtionis ad Simplicianum ſecunda ita ait: *Cuius miſeretur, ſic eum vocat* QVOMODO SCIT *ei congruere vt vocantem non reſpuat.* Et de bono Perſeuerantiæ, cap. XVII. *Hæc Dei dona ſi nulla eſt prædeſtinatio quam defendimus, non præſciuntur à Deo. præſciuntur autem: hæc eſt igitur prædeſtinatio quam defendimus.* Et cap. XVIII. *Quid ergo nos prohibet quando apud aliquos Dei tractatores legimus*

Digitized by Google

Dei preſcientiam, & agitur de vocatione electorum, eandem prædeſtinationem intelligere? Magis enim fortaſſe voluerunt hoc verbo vti, quòd & FACILIVS INTELLIGITVR ET NON REPVGNAT, *imò & congruit veritati quæ de Prædeſtinatione Gratiæ prædicatur.* Scriptor de vocatione Gentium Auguſtinum ſequens, lib. II. cap. XXIII. ad hanc obiectionem *fruſtra orationibus quibus Deus exorandus ſperatur, inſiſti, ſi ex incommutabili propoſito eius Chriſtianæ gratiæ ſubſtitit electio*, reſpondet: *ſed qui ſe ingenioſè hoc arbitrantur opponere, non intelligunt, ſcientiam Dei, quæ & præterita & præſentia & futura complectitur, tempore non teneri.* Et Proſper ad Gallorum cap. XV. *Poteſt ſine prædeſtinatione eſſe præſcientia. prædeſtinatio autem ſine præſcientia eſſe non poteſt.* Præſcien-

Digitized by Google

tiam autem ab eo intelligi non tantùm eius quod Deus facturus eſt, ſed & eius quod liberè facturi ſint homines, ex eodem Proſperi libro Reſponſione ad cap. VII. apparet. *Quia ipſe ruituros propria voluntate præſciuit,* OB HOC *à filiis perditionis nulla eos prędeſtinatione diſcreuit.* Item Reſponſione ad obiectionem Vincentij duodecimam: *Quia præſciti ſunt caſuri, non ſunt prædeſtinati: eſſent autem prædeſtinati, ſi eſſent reuerſuri, & in ſanctitate & virtute manſuri.* Ac proinde illud & verum eſt & antiquitus creditum à libero arbitrio aliquatenus pẽdere, hoc eſt in eius eſſe poteſtate, vt Gratia plenum accipiat effectum. Ambroſius lib. III. de ſecunda interpellatione Dauid: *Venit Dominus Ieſus vt ſaluum faceret quod perierat. venit ergo vt peccatum mundi tolleret, vulnera*

noſtra curaret. Sed quia non omnes medicinam expetunt, ſed plerique refugiunt, ne medicamentis compungatur vis vlceris, ideò volentes curat, non adſtringit inuitos. Accipiunt ergo ſanitatem qui ſanitatem expetunt. Hilarius, aut quiſquis eſt ſcriptor commentariorum in Epiſtolas Pauli, qui inter Ambroſiana legũtur: *Vult Deus omnes ſaluos fieri, ſed ſi accedant ad eum. Non enim ſic vult vt nolentes ſeruentur, ſed vult illos ſeruari ſi & ipſi velint.* Idem Ambroſ. in Pſal. CXVIII. Serm. VIII. *Myſticus Sol ille iuſtitiæ omnibus ortus eſt, omnibus venit; omnibus paſſus eſt & omnibus reſurrexit. Ideo autem paſſus eſt vt tolleret peccatum mundi. Si quis autem non credit in Chriſtum, generali beneficio ſe fraudat: vt ſi quis clauſis feneſtris radios Solis excludat, non ideo Sol non ortus eſt omnibus, quia calore eius ipſe ſe frau-*

dauit: ſed quod Solis eſt, prerogatiuam ſuam ſeruat: quod imprudentis eſt, communis à ſe gratiam lucis excludit. Libro II. de Cain & Abel, cap. XIII. *Ideo omnibus opera ſanitatis detulit, vt quicunque perierit, mortis ſuæ cauſas ſibi aſſcribat, qui curari noluit, cùm remedium haberet quo poſſet euadere.* Neque aliter hac de re loquuntur aut ſentiunt Pelagij oppugnatores. Hieronymus lib. III. aduerſus Pelagianos ait, *etiam his qui mali ſint futuri, dari* POTESTATEM *conuerſionis & pœnitentiæ.* Idem ad Eſai. cap. I. *Liberum ſeruat arbitrium vt* IN VTRANQVE PARTEM, *non ex præiudicio Dei, ſed ex meritis ſingulorum vel pœna vel premium ſit.* Aduerſus Iouinianum lib. II. *Liberi arbitrij nos condidit Deus: nec ad virtutes, nec ad vitia neceſſitate trahimur. Alioquin vbi neceſſitas eſt, nec damna-*

natio, nec corona eſt. Eadem ipſi Auguſtino ſententia, qui libro LXXXIII. quæſtionum, quæſt. LXVIII. ſic ait: *Nec illi debent ſibi tribuere qui venerunt, quia vocati venerunt: nec illi qui noluerunt venire, debuerunt alteri tribuere, ſed tantùm ſibi, quia vt venirent vocati in* LIBERA ERAT VOLVNTATE. Et lib. de Dogmatibus Eccleſiaſticis, cap. XXI. *Manet itaque ad quærendam ſalutem* ARBITRII LIBERTAS, *id eſt rationalis voluntas, ſed admonente prius Deo & inuitante ad ſalutem.* Et mox: *Initium ergo ſalutis noſtræ Deo miſerante habemus, vt acquieſcamus ſalutiferæ inſpirationi* NOSTRÆ POTESTATIS *eſt.* Eiuſdem ſenſus eſt illud libro ad Simplicianum, quem librum in eo qui de bono Perſeuerantiæ eſt, cap. XX. & XXI. vt Pelagio contrarium commendat. *Noluit Eſau, & non*

dauit: ſed quod Solis eſt, pręrogatiuam ſuam ſeruat: quod imprudentis eſt, communis à ſe gratiam lucis excludit. Libro II. de Cain & Abel, cap. XIII. *Ideo omnibus opera ſanitatis detulit, vt quicunque perierit, mortis ſuæ cauſas ſibi aſſcribat, qui curari noluit, cùm remedium haberet quo poſſet euadere.* Neque aliter hac de re loquuntur aut ſentiunt Pelagij oppugnatores. Hieronymus lib. III. aduerſus Pelagianos ait, *etiam his qui mali ſint futuri, dari* POTESTATEM *conuerſionis & pœnitentiæ.* Idem ad Eſai. cap. I. *Liberum ſeruat arbitrium vt* IN VTRANQVE PARTEM, *non ex præiudicio Dei, ſed ex meritis ſingulorum vel pœna vel pręmium ſit.* Aduerſus Iouinianum lib. II. *Liberi arbitrij nos condidit Deus: nec ad virtutes, nec ad vitia neceſſitate trahimur. Alioquin vbi neceſſitas eſt, nec damna-*

natio, nec corona eſt. Eadem ipſi Auguſtino ſententia, qui libro LXXXIII. quæſtionum, quæſt. LXVIII. ſic ait: *Nec illi debent ſibi tribuere qui venerunt, quia vocati venerunt: nec illi qui noluerunt venire, debuerunt alteri tribuere, ſed tantùm ſibi, quia vt venirent vocati in* LIBERA ERAT VOLVNTATE. Et lib. de Dogmatibus Eccleſiaſticis, cap. XXI. *Manet itaque ad quærendam ſalutem* ARBITRII LIBERTAS, *id eſt rationalis voluntas, ſed admonente prius Deo & inuitante ad ſalutem.* Et mox: *Initium ergo ſalutis noſtræ Deo miſerante habemus, vt acquieſcamus ſalutiferæ inſpirationi* NOSTRÆ POTESTATIS *eſt.* Eiuſdem ſenſus eſt illud libro ad Simplicianum, quem librum in eo qui de bono Perſeuerantiæ eſt, cap. XX. & XXI. vt Pelagio contrarium commendat. *Noluit Eſau, & non*

cucurrit, ſed &, ſi voluiſſet & cucurriſſet, Dei adiutorio perueniſſet, qui etiã velle & currere vocando pręſtaret, niſi vocatione contẽta reprobus fieret. Idem de pecc. meritis & remiſſ. lib. II. cap. XVII. *Gratia Dei eſt quæ hominũ adiuuat voluntates, qua vt non adiuuentur in ipſis itidem cauſa eſt, non in Deo.* Sermone XXXVI. *Incomparabiliter maius eſt, quod timere debes, &* IN POTESTATE *habes, ne eueniat tibi:* Mox id quid ſit ſubiicit: *Si elegeris hîc bene viuere, in æternas pœnas non mitteris.* Libro de ſpiritu & litera qui Pelagianis opponitur, cap. XXXIV. *Nemo habet in poteſtate quid veniat in mentem, ſed conſentire vel diſſentire propriæ voluntatis eſt. His ergo modis cum Deus agit cum anima rationali, vt ei credat (neque enim credere poteſt quolibet libero arbitrio, ſi nulla ſit ſuaſio vel vocatio cui credat)*

Digitized by Google

profecto & ipſum velle credere Deus operatur in homine: & in omnibus miſericordia præuenit nos: conſentire autem vocationi, ſiue diſſentire, vt dixi, PROPRIÆ VOLVNTATIS EST. Vbi notandum eſt, velle credere dari à Deo, ex ſenſu Auguſtini, cùm homo gratuita vocatione præuenitur, quia illa vocatio vires proximas ad credendum continet, quas tamen & conſenſus & diſſenſus ſequi poteſt. Hanc ipſam donationem voluntatis alibi opponit ſoli poſſibilitati, remotæ ſcilicet, quam communiter omnes habent in natura liberæ voluntatis. Ibidem cap. XXXI. *Vide nunc vtrùm quiſque credat ſi noluerit, aut non credat ſi voluerit. Quod ſi abſurdum eſt (quid eſt enim credere niſi conſentire verum eſſe quod dicitur? conſenſio autem vtique volentis eſt) profectò fides* IN POTESTATE

EST. Sic & in Epiſt. ad Rom. prop. XLII. *In libero autem arbitrio habet vt credat* LIBERE. Scriptor libri de Prędeſtinatione & Gratia, qui inter Auguſtini opera legitur, cap. XV. cùm Pharaonem & Nabuchodonoſorem rebus plurimis ſimiles oſtendiſſet, & à Deo ſimiliter tractatos: *Quid*, ait, *fines eorum fecit eſſe diuerſos, niſi quòd vnus manum Domini ſentiens, in recordatione propriæ iniquitatis ingemuit, alter libero contra Dei miſericordiſſimam voluntatem pugnauit arbitrio?* Suprà de Pharaone dixerat: *Nunquid non potuit, ſicut flagellis cedens expulit populum, ita miraculis credens Deum tantæ virtutis agnoſcere?* Quibus ex locis apertiſſimè liquet, libero arbitrio, quod ſemper cum Gratia ſociat Auguſtinus eiúſque diſcipuli, non tantùm ſignificari vim ſponte agentem,

qualis eſt in beſtiis & in primis motibus qui ineuitabiles ſunt, ſed eam vim quæ poſitis omnibus ad actum neceſſariis, actum ſuum exercere aut non exercere, aut etiam hoc aut contrarium agere per ſe valet, nec aliunde impeditur. quod & hæc Auguſtini loca clarum faciunt. Lib. III. de libero arbit. cap. v. *Motus quo huc aut illuc voluntas conuertitur, niſi eſſet voluntarius atque* IN NOSTRA POTESTATE, *neque laudandus eſſet homo cùm ad ſuperiora, neque culpandus cùm ad inferiora detorquet quaſi quendam cardinem voluntatis*. Et cap. III. *Voluntas noſtra nec voluntas* (ſcilicet obedientiæ aut inobedientiæ) *eſſet, niſi eſſet* IN NOSTRA POTESTATE: *porro quia eſt* IN POTESTATE, LIBERA *eſt in nobis. Non enim eſt nobis liberum quod in poteſtate non habemus*. In ipſo retra-

Digitized by Google

ctationum libro I. *Cùm enim hoc ſit in poteſtate quod cùm volumus, facimus, nihil tam* IN POTESTATE *quàm ipſa voluntas eſt: ſed præparatur voluntas à Domino.* Epiſtola XLI. ad Valentinum: *Obedientiam noſtram requirit* (Deus) *quæ nulla poteſt eſſe ſine libero arbitrio.* Neque hîc magiſtrum ſuum deſerit Proſper, qui aduerſus Caſſianum diſputans, *non ab ipſo* (homine) *ſed nec ſine ipſo eſſe ait conuerſionem, manénſque* LIBERVM *arbitrium in melius refici.* Idem ad obiectionem Gallorum VI. *Liberum arbitrium nihil eſſe, vel non eſſe perperam dicitur: ſed ante illuminationem fidei in tenebris illud, & in vmbra mortis agere non rectè negatur.* Sententia ſuper caput V. Gallorum: *Quamuis enim fides non ſit niſi ex Dei dono & hominis voluntate, infidelitas tamen non eſt niſi ex ſola hominis vo-*

luntate: & ſuper cap. XIV. *Non prædeſtinatus perit infidelitate propria, non coacta.* Scriptor libri de vocatione Gentium lib. II. cap. XXVI. *Gratiam ita credimus atque experimur potentem, vt nullo modo arbitremur eſſe violentam.* & cap. XXVIII. *Sicut qui crediderunt, iuuantur vt in fide maneant, ſic & qui nondum crediderunt, iuuantur vt credant. Et quemadmodum illi in ſua habent poteſtate vt exeant, ita & iſti,* IN SVA HABENT POTESTATE NE VENIANT. *Fitque manifeſtum quòd diuerſis atque innumeris modis omnes homines vult Deus ſaluos fieri: ſed qui veniunt, Dei auxilio diriguntur: qui non veniunt, ſua pertinacia reluctantur.* Et hoc maximè ſenſu auctoritatis receptiſſimæ ſcriptores vrgent toties, eſſe in homine liberum arbitrium, ídque ipſum habent pro Ca-

tholico, perpetuo atque certiſſimo dogmate. Iuſtinus Martyr Apologia ad Senatum communem agens Chriſtianorum cauſam, fidémque communem proponens, reprobari ait à Chriſtianis Stoïcorum placitum, quo omnia fieri ſtatuantur fatali neceſſitate, arguméto hoc vtés, quòd nihil laude dignum eſſet, niſi adeſſet vis in vtrumque verſatilis. Idem Apologia altera ad Imperatorem Antoninum: *Si*, inquit, *fato conſtitutum eſt vt hic bonus, ille malus ſit, neque probandus ille, neque hic culpandus eſt: ac niſi in libero arbitrio poteſtatem habeat humanum genus honeſta eligendi, vitandi turpia, extra culpam erit eorum quæ fiunt.* Mox: *ſed hoc eſſe dicimus fati ineluctabilis, vt qui honeſta elegerunt, dignam accipiant mercedem, & qui contraria, dignis afficiantur ſuppliciis*: Deinde: *Neque*

malus qui eſſet iuſtè pœnis afficeretur, ſi quidem talis eſſet non ex ſemetipſo, nec aliud quàm quod factus eſſet, fieri poſſet. Innumera ſunt in eundem ſenſum apud Scriptores primorum ſæculorum: ſed ad ipſa Pelagij tempora potius veniamus, atque eos audiamus quorum auctoritate, aut argumẽtis concidit Pelagij dogma, Innocentius Romæ Epiſcopus Epiſtola ad patres Afros Mileuitanæ Synodi: *Cum in omnibus diuinis paginis,* VOLVNTATI LIBERÆ, *non niſi adiutorium Dei legamus eſſe nectendum:* Aurelius, Alypius, Auguſtinus, Euodius & Poſſidius Epiſtola ad Innocentium: *Quamuis eſſe non* DVBITETVR LIBERVM ARBITRIVM VOLVNTATIS, *tamen eius poteſtas non ſufficit, niſi adiuuetur infirmitas.* mox: *Nec lex iuberet, niſi eſſet voluntas: nec*

gratia iuuaret, ſi ſatis eſſet voluntas: Item: *ſicut ergo agnoſcimus voluntatem, cùm hæc præcipiuntur: ſic & ipſe agnoſcat gratiam cùm petuntur.* Hieronymus ad Cteſiphontem: *Manichæorum eſt hominum damnare naturam, & liberum arbitrium auferre, & adiutorium Dei tollere: rurſúmque apertiſſimæ inſaniæ hominem dicere quòd Deus eſt. Et ſic ingrediendum via regia, vt nec ad ſiniſtram, nec ad dextram inclinemus, appetitúmque propriæ volũtatis Dei ſemper credamus auxilio gubernari.* Ibidem: *Fruſtra blaſphemas, & ignorantium auribus ingeris nos liberum arbitrium condemnare.* DAMNETVR ILLE QVI DAMNAT. Idem libro 1. aduerſus Pelagium: *Sic liberũ homini ſeruamus arbitrium, vt Dei per ſingula adiutorium non negemus.* Scriptor de vocatione Gentium lib. 1. cap. 1. *Quorundam* NON

SANA *diſcretio eſt, exiſtimātium quod prædicatione Gratiæ liberum negetur arbitrium.* Scriptor Hypomneſticω̃n lib. III. *Nec Gratia ſine libero arbitrio facit hominem habere beatam vitam, nec liberum arbitrium ſine Gratia:* Eodem libro: *Liberum arbitrium quiſquis negauerit*, CATHOLICVS NON EST. & mox. *Liberum arbitrium hominibus eſſe*, CERTA FIDE *credimus & prædicamus indubitanter*, His accedat ipſe Auguſtinus Epiſtola XLVII. *In fide ſanè* CATHOLICA *perſeuerent, quæ* NEQVE LIBERVM ARBITRIVM *negat, neque ei tantum tribuit, vt ſine Gratia Dei aliquid valeat, ſiue vt ex malo conuertatur in bonum, ſiue vt in bono perſeueranter proficiat, ſiue vt ad bonum ſempiternum perueniat.* Tantum ergo abeſt, vt dogma hoc de libertate, quæ in conuerſione remanet,

Pelagianum ſit, vt contra habitum ſit dogma Catholicum & certæ fidei: contraria verò ſententia, vt à Pelagio Catholicis falsò objecta, ita à Catholicis conſtanter ſit rejecta. Rectè igitur agnoſcit Caluinus multis ſæculis traditum eſſe, *Hoc modo à Deo moueri voluntatem vt noſtræ ſit electionis motioni Dei obtemperare aut refragari.* Quod ſi verum eſt, vt certè eſt, non poteſt hoc ipſum ab vllius frontis homine Pelagianum cenſeri, cùm Pelagij dogma ante Pelagium inauditum fuerit, & ſtatim poſt Pelagij tempora euanuerit, tot Conciliorum auctoritate iugulatum. Neque verò hoc tantùm ſentiunt veteres illi, qui ante Pelagium fuerũt, aut illi etiam qui Pelagio reſtiterũt, iis qui Euangelium audiunt, conferri aut offerri credendi facultatem, ita vt eam ha-

Digitized by Google

beant aut habere poſſint: verùm illos etiam quos lux iſta non contigit, habuiſſe quædam à Deo dona, quibus & rectè vti & rectè vtendo ad maiora, atque ita porrò ad ſalutaria dona peruenire poterint. Loca Clementis, Origenis, Athanaſij, Cyrilli, aliorum in hanc rem adduxerunt alij: ſed Auguſtinum ipſum audiamus de libero arbitrio cap. XIX. quem locum, vt diximus, non reuocauit, ſed repetiit libro de Natura & Gratia cōtra Pelagianos. *Cùm vbique ſit præſens qui multis modis per creaturam ſibi domino ſeruientem auerſum vocet, doceat credentem, conſoletur ſperantem, diligentem, exhortetur, exaudiat deprecantem, non tibi deputatur ad culpam quod inuitus ignoras, ſed quòd negligis quærere quod ignoras.* Idem libro I. de Geneſi contra Manichæos cap. III. *Illud au-*

tem lumen non irrationabilium animalium oculos paſcit, ſed pura corda eorum qui Deo credunt & ab amore viſibilium rerum & temporalium ſe ad eius præcepta ſeruanda conferunt, quod OMNES HOMINES POSSVNT SI VELINT: *quia illud lumen omnem hominem illuminat venientem in hunc mundum.* Oroſius Apologetico aduerſus Pelagium: *Mea ſemper hæc eſt,* & INDVBITATA SENTENTIA, *Deum adiutorium ſuum non ſolum in corpore ſuo, quod eſt Eccleſia, cui ſpecialia ob credentium fidem Gratiæ dona largitur, verumetiam vniuerſis in hoc mundo gentibus inſuper longanimem ſui æternámque clementiam adminiſtrare, non vt tu aſſeris cum diſcipulo tuo Cæleſtio, cui iam apud Africanam Synodum occulta illa impiorum dogmatum natura contuſa eſt, in ſolo naturali bono & in libero arbitrio generaliter*

neraliter vniuerſis vnam gratiam contributam, ſed ſpeciatim quotidie per dies, per momenta, per atoma, & cunctis & ſingulis miniſtrare. Mox: *adeſt adiutorium Dei per ſingula & ſingulos:* Deinde: *habes vt arbitror etiam in gentibus ſufficientem cooperantis gratiæ probationem.* Item: *Ex quo euidentiſſimè declaratum eſt* NEMINI *hominum Dei deeſſe adiutorium, præſertim cum & ſeductor inſiſtat, & inſit infirmitas.* Proſper ad Demetriadem: *In omnibus monitis Dei atque mandatis vna eadémque ratio eſt & diuinæ gratiæ & humanæ obedientiæ. Nec ob aliud vnquam datur præceptum, niſi vt quæratur præcipientis auxilium. Voces enim docentium & literæ paginarum, quæ ad eruditionem audientium vel legentium Deo ſeruiunt, non carent eius virtute cui ſeruiunt.* Sed nemo ſæpiùs magíſque dilucidè hoc ipſum ex-

Digitized by Google

plicat quàm optimus & Pelagio imprimis inimicus de vocatione Gentium ſcriptor. Is lib. I. cap. V. *Secundùm ipſam* (Scripturam) *credimus & piiſſimè confitemur, quòd nunquam vniuerſitati hominū diuinæ prouidentiæ cura defuerit: Quæ licet exceptum ſibi populū ſpecialibus ad pietatem duxerit inſtitutis, nulli tamen nationi hominum bonitatis ſuæ dona ſubtraxit, vt propheticas voces & præcepta legalia conuincerentur in elemētorum obſequiis ac teſtimoniis accepiſſe.* cap. XXI. *credere ſe*, ait, *nullis hominibus opem Gratiæ in totum fuiſſe ſubtractam*, lib. II. cap. IV. *Quamuis enim ſpeciali cura atque indulgentia Dei populum Iſraëliticum conſtet electum, omnéſque alias nationes ſuas vias ingredi, hoc eſt, ſecundùm propriam permiſſæ ſint viuere voluntatem, non ita ſe tamen æterna creatoris bonitas ab illis hominibus*

Digitized by Google

auertit, vt eos ad cognoſcendum ſe atque metuendum nullis ſignificationibus admoneret. Mox: *Quoniam etſi longè à peccatoribus eſt ſalus, præſentia tamen ſalutis ipſius ac virtute nihil vacuum eſt.* Deinde: *Nec de illa cura Dei quæ Patriarcharum filiis propriè præſidebat, conijciendum eſt gubernacula diuinæ miſericordiæ cæteris hominibus fuiſſe ſubtracta: qui quidem in comparatione electorum videntur abiecti, ſed nunquam ſunt à manifeſtis occultíſque beneficiis abdicati.* cap. v. *Sed cùm in illo populo cui vtraque eruditio præfuit, nemo niſi gratia iuſtificatus ſit per ſpiritum fidei, quis ambigat, eos, qui de quibuſcūque nationibus quibuſlibet temporibus Deo placere potuerunt, ſpiritu gratiæ Dei fuiſſe directos: quæ etſi parcior antea atque occultior fuit, nullis tamen ſæculis ſe negauit, virtute vna, quantitate diuerſa, conſilio*

immutabili, opere multiformi. cap. XV. *Adhibita enim ſemper eſt vniuerſis hominibus quædam ſupernæ menſura doctrinæ, quæ etſi parcioris occultioríſque Gratiæ fuit, ſufficit tamen, ſicut Dominus iudicauit, quibuſdam ad remedium, omnibus ad teſtimonium.* cap. XVII. *Quibus* (gentibus) *illa menſura generalis auxilij quæ deſuper omnibus ſemper hominibus præbita eſt non negatur.* cap. XXIII. *Præter illam generalem Gratiam parciùs atque occultiùs omnium hominũ corda pulſantem, excellentiore opere, largiore munere, potentiore virtute vocatio ſpecialis exeritur.* cap. XXV. *Fuerunt enim ac ſunt huiuſmodi dona ita generalia, vt per ipſorum teſtimonia ad quærendum verum Deum poſſent homines adiuuari: quibus donis auctorem ſuum per omnia ſæcula proteſtantibus ſpecialis Gratiæ largitas ſuperfuſa eſt.* Mox apparere

ait, *non negatum vniuerſitati quod collatum eſt portioni.* cap. XXVI. *Quæ opitulatio per innumeros modos, ſiue occultos, ſiue manifeſtos omnibus adhibetur, & quod à multis refutatur, ipſorum eſt nequitiæ: quod autem à multis ſuſcipitur, & Gratiæ diuinæ eſt & voluntatis humanæ.* cap. XXXI. *Elaboratum eſt quantum Dominus adiuuit, vt non ſolum in nouiſſimis diebus, ſed etiam in cunctis retro ſæculis probaretur gratiam Dei omnibus hominibus adfuiſſe, prouidentia pari & bonitate generali, ſed multimodo opere diuerſáque menſura: quoniam ſiue occultè ſiue manifeſtè, ipſe eſt (vt Apoſtolus ait) Saluator omnium hominum, maximè fidelium. Quæ ſententia ſublimiſſimæ breuitatis & validiſſimi roboris, ſi tranquillo conſideretur intuitu,* TOTAM *hanc de qua agimus* CONTROVERSIAM DIRIMIT.

Dicẽdo enim, Qui eſt Saluator omnium hominum, confirmauit bonitatem Dei ſuper vniuerſos homines eſſe generalem: adÿciendo autem, maximè fidelium, oſtendit eſſe partem humani generis, quæ merito fidei diuinitus inſpiratæ ad ſummam atque æternam ſalutem ſpecialibus beneficiis prouehatur.

Quartò, *Quòd docetur Gratiam qua conuertimur ad* Deum *nihil aliud eſſe quàm lenem ſuaſionem, ſeu (vt alÿ explicant) nobiliſſimum agendi modum in conuerſione hominis & naturæ humanæ conuenientiſſimum eſſe qui fiat ſuaſionibus:* nihílque *obſtare quo minùs vel ſola moralis Gratia homines auimales reddat ſpirituales: imò Deum non aliter quàm morali ratione conſenſum voluntatis producere: atque in eo conſiſtere operationis diuinæ efficaciam, qua Satanæ operationem ſuperet, quòd*

Digitized by Google

Deus æterna bona, Satan autem temporaria promittat : omnino Pelagianum eſſe dicitur.

Primum id quod hîc refertur & reijcitur, omnino nequit eſſe Pelagianum. Pelagius enim ad conuerſionem hominis nihil aliud requirebat quàm liberum arbitrium in creatione donatum, & verbi diuini annũtiationem. Epiſcopi Afri Carthagine in Concilio congregati Epiſtola ad Innocentium Romæ Epiſcopum: *Iſti autem* (Pelagius & Cœleſtius) *aſſerunt in eo Dei gratiam deputandam, quod talem hominis inſtituit creauitque naturam, quæ per propriam voluntatem legem Dei poſſit implere, ſiue naturaliter in corde conſcriptam, ſiue in literis datam. Eandem quoque legem ad Gratiam pertinere, quòd illam Deus in adiutorium hominibus dedit.* Hieronymus ad Cteſi-

phontem : *Dei gratiam ponunt vt non per ſingula opera eius* (Dei) *nitamur & regamur auxilio, ſed ad liberum referunt arbitrium & ad præcepta legis.* Auguſtinus libro I. de Gratia Chriſti contra Pelagium cap. III. *Gratiam Dei & adiutorium quo adiuuamur ad non peccandum, aut in natura & libero ponit arbitrio, aut in lege atque doctrina.* Sunt qui putant poſtea à Pelagio conceſſum etiam mentem intus à Deo illuminari: qua de re dubito : quia quæ de reuelatione dixit Pelagius, videntur mihi ad inſtitutionem illam quæ oculis aut auribus percipitur, poſſe referri : Sed vtcumque ea res ſe habet, certè operationem talem Dei qua volũtas moueatur (talis autem eſt haud dubiè interna ſuaſio) non agnouit, aut certè neceſſariam negauit. Epiſcopi Africæ qui Syno-

dum Mileuitanam conſtituebant, epiſtola ad Innocentium, dicunt à Pelagio ac Cæleſtio doceri *ne in peccatum decidamus in noſtra poſitum eſſe poteſtate* (ſine gratia ſcilicet) *&* *ad hoc implendum* SOLAM *ſufficere hominis voluntatem*. Hieronymus epiſtola ad Cteſiphontẽ, Pelagij diſcipulum hoc ait dicere: *Deſtruitur voluntas quæ* ALTERIVS OPE INDIGET. Aduerſus Pelagianos lib. II. *Quis magis ſupplantat populum Dei, qui liberi arbitrij poteſtate ſubnixus* DESPICIT AVXILIVM *conditoris, & in ſua voluntate ſecurus eſt, an qui ad ſingulas ſententias præceptorum Domini iudicium pertimeſcit?* Ibidem Critobulus Pelagianus: *Quomodo ſeruas liberum arbitrium qui dicis hominem nihil poſſe niſi Deus ſemper adiuuerit?* Verba ipſa Cæleſtij Pelagio conſentientis ſic habent

apud Auguſtinum: *Non eſſe liberum arbitrium ſi Dei indigeat auxilio, quoniam in propria voluntate* (non adiuta ſcilicet) *habet vnuſquiſque aut facere aliquid aut non facere.* Auguſtinus epiſtola CV. ad Sixtum de Pelagianis loquens: *Putant auferri ſibi liberum arbitrium, ſi nec ipſam bonam voluntatem ſine adiutorio Dei hominem habere conſenſerint.* Idem libro de Gratia contra Pelagium & Cæleſtium, cap. v. *Scire quippe debemus quòd nec voluntatem noſtram nec actionem diuino adiuuari credit auxilio.* De ſpiritu & litera 11. *Sed aiunt* (Pelagiani) *ideo iſta ſine ope diuina non fieri, quia & hominem Deus creauit cum libero voluntatis arbitrio, & dando præcepta, ipſe docet quemadmodū homini ſit viuendum, & in eo vtique adiuuat, quòd docendo aufert ignorantiam, vt ſciat homo in operibus ſuis quid*

Digitized by Google

euitare & quid appetere debeat, quò per liberum arbitrium naturaliter inſitum viam demonſtratam ingrediens continenter & iuſtè & piè viuendo ad beatam eandémque æternã vitam peruenire mereatur. Nos autem dicimus humanam voluntatem ſic diuinitus adiuuari ad faciendam iuſtitiam, vt præter quòd creatus eſt homo cum libero arbitrio voluntatis, prætérque doctrinam quæ ei præcipitur, quemadmodum viuere debeat, accipiat ſpiritum ſanctum quo ſiat in animo eius delectatio, dilectióque ſummi illius atque incommutabilis boni. Auguſtinus & Alypius epiſtola ad Iulianum: *Ad habendam verò bonam voluntatem nolunt nos diuinitus adiuuari.* Et hoc ipſum eſt quod Africæ Synodi in Pelagio damnant canone v. quem retulimus ſuprà. Rem ipſam quod attinet, gratiam qua conuertimur ad Deum

nihil aliud eſſe quàm lenem ſuaſionem, nemo quod ſciam, dixit, nemo, vt arbitror, dicturus eſt. Neque enim quiſquam eorum quibus nunc mouetur controuerſia negat interna Dei operatione intellectú illuminari, deinde etiam ſanctos excitari affectus, quin & potentiam nouam (quam habitum nonnulli vocant) ipſi voluntati diuinitus infundi: ſed his poſitis, ante ipſum actum conuerſionis quem Dei cooperans Gratia comitatur, quæritur qualis ſit actio Dei in voluntatem, ad vnámne partem præcisè rem ſubiectam determinans, an ita inclinans vt libertatem relinquat. Poſteriorem agendi modum, nō priorem, veteres ſtatuebant. poſterior autem ille modus non incommodè ſuaſionis nomine appellatur. Auguſtinus de ſpiritu & litera, qui li-

ber inter cæteros Pelagio opponitur, cap. XXXIV. *Attendat & videat* (Pelagius) *non ideo tantùm iſtam voluntatem diuino muneri tribuendam, quia ex libero arbitrio eſt, quod nobis naturaliter concreatum eſt, verumetiam quòd viſorum* SVASIONIBVS *agit Deus vt velimus & vt credamus.* Vides hîc apertè ſuaſionem internã à Pelagio excluſam. Mox: *Neque enim credere poteſt quolibet libero arbitrio, ſi nulla ſit ſuaſio vel vocatio cui credat.* Scriptor de Vocatione Gentium, lib. II. cap. XXVI. *Gratia quidem Dei in omnibus iuſtificationibus principaliter præeminet* SVADENDO *exhortationibus, mouendo exemplis, terrendo periculis, incitando miraculis.* Eôdem pertinet quod Gratiam violentam eſſe negat idem iſte ſcriptor, quódque paſſim omnes antiqui ſcriptores prædicãt nullam

à Deo nobis vim aut neceſſitatem inferri. Loca Tertulliani, Arnobij, Hilarij, atque aliorum in hanc rem videre eſt apud alios. Quòd autem diuinæ motionis efficacia in eo (non tamen ſolo, quod nemo nunc quod ſciam defendit) collocatur, quòd non temporaria, ſed æterna promittat, immeritò in crimẽ vocatur, cùm is ſenſus in plurimis veterum ſcriptis appareat. Inter alia occurrit locus ille Auguſtini de ſpiritu & litera, cap. XXI. vbi ait: *Nam quia veteris Teſtamenti promiſſa terrena ſunt &* TEMPORALIA, *quæ bona ſunt huius corruptibilis carnis, quamuis eis* SEMPITERNA *atque cæleſtia ad nouum ſcilicet Teſtamentum pertinentia figurarentur, nunc ipſius bonum cordis promittitur, mentis bonum, ſpiritus bonum, hoc eſt intelligibile bonum, cùm dicitur; Dabò leges meas in mente eorum*

& in cordibus eorum ſcribam eas.

Quintò, *Quòd docetur Gratiam & liberum arbitrium eſſe cauſas partiales ſimul concurrentes ad conuerſionis initium: nec Gratiam ordine cauſalitatis efficientiam voluntatis antecedere, id eſt, Deum non prius hominis voluntatem efficaciter iuuare ad conuerſionem, quàm voluntas ipſa hominis ſe mouet ac determinat: Hoc dogma Eccleſia priſca in Pelagianis iam olim damnaſſe dicitur.*

Hoc verò non ita eſſe manifeſtum facit ipſa Canonum quibus damnatus eſt Pelagius, inſpectio. Nec huc pertinet Arauſicanus ille Canon: *Siquis vt à peccato purgemur, voluntatem noſtram Deum exſpectare contendit, non autem vt etiam purgari velimus per ſancti Spiritus infuſionem & operationem in nobis fieri confitetur, reſiſtit ipſi Spiritui ſancto, per Salomo-*

nem dicenti: Præparatur voluntas à Domino. & *Apoſtolo ſalubriter prædicanti: Deus eſt qui operatur in nobis & velle & perficere pro bona voluntate.* Nam Canon hic, vt & præcedentia & ſequentia indicant, hoc vult, non eouſque Gratiam quieſcere, nihilque agere, donec homo ipſe ex ſeſe purgationem ſuam deſiderare incipiat: quod non Pelagio (qui Gratia interna opus eſſe negabat) ſed Maſſiliẽſium errori opponitur, qui affectum credulitatis ex naturæ viribus oriri, atque ita à Deo exſpectari cenſebant. Neque Pelagij igitur eſt hoc quod hîc Synodus reiicit, ſed nec Maſſilienſium, qui circa illud initium non Gratiam cum libero arbitrio coniungebant, ſed liberum arbitrium aliquid poſſe & agere putabant ſine Gratia. Hoc eſt quod in Caſſiano exagitat Proſper;

etiam

etiam per naturæ bonum quod beneficio creatoris indultum eſt, nonnunquam bonarum voluntatum prodire principia, quæ tamen niſi à Deo dirigantur ad conſummationem virtutum prodire non poſſint. Ad rem ipſam quod attinet, cùm ante hominis operationẽ bonam Gratia, vt ſæpe diximus, operetur, nec quicquam à libero arbitrio bonum procedat cuius non vires Gratia ſubminiſtrarit, eadémque Gratia ad actũ quoque ipſum concurrat, meritò honos omnis boni operis ad Gratiam refertur. Itaque Cyprianus qui dixit, lib. III. ad Quirinum, Teſtimonio LII. *Credendi vel non credendi libertatem in* arbitrio *poſitam*, idem illam protulit laudatam toties Auguſtino ſententiam: *In nullo gloriandum, quando nihil eſt noſtrum.* Et Hieronymus lib. I. aduerſus Pelagium, cùm liberum

arbitrium ad virtutes & vitia ſæpe aſtruxiſſet, ſubiicit: *Hæc hominis ſumma iuſtitia eſt, quicquid potuerit habere virtutis, non ſuum eſſe putare, ſed Domini qui largitus eſt.* Cauſæ partialis ſignificatio ambiguum ſenſum poteſt habere. nam eo nomine appellantur: aut cauſæ quæ non totum effectum, ſed partem eius producunt. quo ſenſu Auguſtinus libro de Prædeſtinatione Sãctorum, 1. cap. 11. in Maſſilienſibus improbat, *quòd partem fidei ſibi vindicarent, partem illi* (Deo) *relinquerent, &, quod elatius eſt, primam tollerent ipſi, ſequentem darent illi.* Hoc verò ſenſu, neque Gratia neque liberum arbitrium cauſæ ſunt partiales: totus enim actus bonus, & à Gratia eſt, & à libero arbitrio: aut intelligũtur eo nomine cauſæ quæ non ſolæ producunt effectum: &

hoc ſenſu Gratia cauſa eſt partialis, itémque liberum arbitrium: neque enim homo ſe ad Deum conuertit ex Gratia, niſi accedat liberi arbitrij cõſenſus, neq; libero arbitrio, niſi & præceſſerit & acceſſerit Gratia. Sed notandũ cauſarum partialium alias eſſe vt ita dicam coniuges, alias ita ordinatas vt altera ſit alteri ſubiugis. Hæ cauſæ de quibus agimus, ad poſterius genus pertinent. nam, vt dixi, liberum arbitrium bene agit non ſuis, ſed Gratiæ viribus: ac proinde quanquam ad ipſam actus boni productionem concurrat Gratia cum libero arbitrio, tamen in ipſo concurſu potior eſt Gratia. Hæc, vt dicere cœpi, non Pelagij ſententia eſt, qui nec ad fidem, nec ad bonum vllum opus Gratiam requirebat: nec Maſſilienſium, qui initia exiſtere poſſe putabãt ſine Gratia, ſed

Digitized by Google

veterum omnium, tum qui ante Pelagium fuerunt, tum qui cum Pelagio ſunt congreſſi. Quod quanquã ſatis ex illis deduci poteſt, quæ de libertate hominis in ſui conuerſione ſemper creditã traditáque iam antè diximus, alia tamen loca addemus hoc ipſum dicentium, vbi Pelagio contradicunt. Auguſtinus retractationum lib. I. cap. XXIII. *Quòd paulo pòſt dixi, noſtrum eſt enim credere & velle; illius autem dare credentibus & volentibus facultatem bene operandi per Spiritum ſanctum, per quem charitas diffunditur in cordibus noſtris, verum eſt quidem: ſed eadem regula & vtrumque ipſius eſt, quia ipſe præparat voluntatem, & vtrumque noſtrum, quia non fit niſi volentibus nobis*: quæ verba repetit lib. de Prædeſtinatione Sanctorum, cap. III. Epiſtola CVII. ad Vitalem: *Neque fideles*

ſunt niſi libero arbitrio, & tamen illius gratia fideles fiunt. Lib. 11. aduerſus duas epiſtolas Pelagianorum: *Homo præparat cor, non tamen ſine adiutorio Dei:* deinde: *Quamuis niſi adiuuante illo os non poſſimus aperire, tamen nos aperimus illius adiumento, & opere noſtro.* Idem de Gratia & libero arbitrio, cap. 11. *Nemo ergo Deum cauſetur in corde ſuo, ſed ſibi imputet quiſque cùm peccat. Neque cùm aliquid ſecundùm Deum operatur, alienet hoc à propria voluntate.* Idem de geſtis Synodi Palæſtinæ: *Quemadmodum ſi hortarer aut præciperem vel docerem, pertinere hoc ad liberum arbitrium demonſtrarem, nec tamen Dei gratiæ derogarem: ita quia optaui, Dei quidem commendaui gratiam, non tamen arbitrium voluntatis extinxi.* Epiſcopi Africæ epiſtola ad Innocentium: *Sicut ergo agnoſcimus volunta-*

Digitized by Google

tem cùm hæc præcipiuntur, ſic & ipſe agnoſcat Gratiam cùm petuntur. Scriptor libri de Prædeſtinatione & Gratia, cap. IX. *Ne verò rurſus homo in vltimam fæcem deſidiæ reuolutus, arduum virtutis iter, & quamuis adiuuante Dei gratia non niſi labore gradiendum, inerti ſibi crederet poſſe deferri, & nullius laboris induſtriam ſtudio ſui profectus adhiberet, ita inter ſe atque homines Deus tempora officiáque diſtribuens ordinauit, vt vocatione ipſius bonorum principia ſumeremus, vocati autem atque illuminati vias mãdatorum eius boni ingenij intelligentia noſceremus, & eas libero vel eligeremus vel relinqueremus arbitrio.* Scriptor de vocatione Gentium, lib. I. c. I. *Si tollitur voluntas, vbi ipſa eſt verarum cauſa virtutum? Si tollitur Gratia, vbi eſt ipſa bonorum cauſa meritorum?* Et libro II. cap. XXII. *Gratia quidem*

Dei in omnibus iuſtificationibus principaliter præeminet, ſed etiam voluntas hominis ſubiungitur ei atque coniungitur, vt diuino in ſe cooperetur operi. Mox: *Siue igitur initia, ſiue profectus fidelium, ſiue vſque in finem perſeuerantiam cogitemus, nullum genus, nulla ſpecies cuiuſquam virtutis occurrit quæ vel ſine dono diuinæ Gratiæ, vel ſine conſenſu noſtræ voluntatis habeatur.* Vt reliqua perſequamur: Conuerſionis initium ſi intelligas dona prima ad conuerſionem neceſſaria, ea à ſola proficiſci gratia nemo quod ſciam hodie negat: ſin verò primum illum conſenſum quo homo ſe iam actu ad Deum conuertit, hic certè è veterum ſentẽtia à Gratia eſt, ſed ita vt ſimul ſit & à libero arbitrio, ſine quo obedientiæ actus non eſſet, & vt Auguſtinus, nõ vno loco, rectè argumentatur, iuberi nõ

poſſet. Efficaciter quoque ante cō-ſenſum iuuari hominem à Deo cō-feſſum eſt, ſi ea voce intelligatur auxilium tale quod efficere conuer-ſionem valeat, atque eo fine adhi-beatur: ſin autem eadem voce ſi-gnificatur actio talis qua poſita ef-fectus vltimus neceſſariò ponatur, talem actionem dari, ordinariè ſal-tem, antequam voluntas ipſa quo-que ad effectum ſe moueat, priſca Eccleſia apertè negat.

Sextò, *Quòd docetur Deum quidem hominem fidelem ſufficientibus ad per-ſeuerandum viribus inſtruere, ac pa-ratum eſſe eas in ipſo conſeruare ſi offi-cium faciat: poſitis tamen illis omni-bus quæ ad perſeuerandum in fide ne-ceſſaria ſunt, quæque Deus ad conſer-uandam fidem adhibere vult, pendere ſemper à voluntatis arbitrio vt perſeue-ret vel non perſeueret: Hæc ſententia*

Digitized by Google

manifeſtum Pelagianiſmum continere dicitur.

Imò Pelagius non magis ad perſeuerantiam, quàm ad primam conuerſionem Gratiam putabat neceſſariam. Ipſius erant verba Epiſtola ad Demetriadem: *Diuinam mereamur gratiam, vt* FACILIVS *nequam Spiritui, Spiritus ſancti auxilio reſiſtamus.* Quorum verborum virus ita detegit Auguſtinus lib. de Gratia Chriſti cap. XXII. *Significat profectò, quid ſapiat: vt quid enim hoc verbũ interpoſuit* FACILIVS? *an verò non erat integer ſenſus, vt nequam Spiritui, Sancti ſpiritus auxilio reſiſtamus? Sed quantum detrimentum hoc additamento fecerit, quis non intelligat? volens vtique credi, tantas eſſe naturæ vires, quas extollendo præcipitat, vt etiam ſine auxilio Spiritus ſancti, etſi minùs facile, tamen aliquo modo nequam ſpi-*

ritui reſiſtatur. Idem Auguſtinus hæreſi LXXXVIII. *Dicendo*, inquit, *vt* FACILIVS *poſſint, voluit credi, etiam ſi difficiliùs, tamen poſſe homines* SINE GRATIA *diuina facere iuſſa*. Dogma illud Pelagij à magiſtro ſuo hauſerat Cæleſtius, cuius hæc erant verba, Definitionum cap. III. *Si per gratiam omnia facimus, quando vincimur à peccato, non nos vincimur, ſed Dei gratia, quæ voluit nos omnino adiuuare, & non potuit*. Pendere à voluntatis arbitrio, ex ſenſu eorum quibuſcum hodie controuerſia eſt, intellige eſſe in poteſtate hominis, vt perſeueret vel non perſeueret, atque ideo eſſe quia Deus id vt in poteſtate eſſet, voluit. Et perſeuerare quidem poſſe eum qui omnia ad perſeuerandum neceſſaria acceperit (in quibus eſt non illa tantum Gratia quæ pios perpetuò comita-

Digitized by Google

tur, ſed & quæ pro temporum neceſſitate, & tentamentorum menſura orantibus parata eſt, tum in præſidiis internis, tum in externa protectione cōſiſtens, quod à Maſſilienſibus non rectè ſatis obſeruatum quidam arbitrantur) negabit nemo, niſi qui ſibi velit eſſe contrarius. Eundem poſſe non perſeuerare vel hinc apparet, quia vt ſuprà, non ex Pelagij, ſed ex veterum omnium etiam Pelagij hoſtiū ſentētia oſtēdimus, pars obediētiæ eſſe non poteſt, id quod libere non fit. Sed in cumulum teſtimonia quædam huic controuerſiæ propria addemus, quorum nonnulla & hoc docebunt, eos qui non perſeuerant, perſeuerare potuiſſe. Hieronymus aduerſus Pelagianos lib. 1. *Perſpicuum ſemper hominem in meditullio poſitum, vt & de virtutum culmine ad*

vitia delabatur, & de vitiis aſcendat ad ſublimia, & nunquam eſſe ſecurum ſed ſemper metuere in ſecuritate naufragium. Et lib. III. *Scito baptiſmum præterita donare peccata, non futuram ſeruare iuſtitiam, quæ labore & induſtria & diligentia, & ſemper ſuper omnia Dei clementia cuſtoditur: vt noſtrum ſit rogare, illius tribuere quod rogatur*: & cætera quæ ſuprà citauimus. Auguſtinus de Bono Perſeuerantiæ cap. VI. *Hoc Dei donum ſuppliciter emereri poteſt.* Mox per perſeuerantiam ait fieri, *vt non amittatur id quod amitti poteſt.* Libro de Correptione & Gratia cap. VII. *In eo quod audieras & tenueras, in eo perſeuerares, ſi velles.* Proſper ad Gallorum objectionem III. *Quòd ergo huiuſmodi in hæc prolapſi mala ſine correctione pœnitentiæ defecerunt, non ex eo neceſſitatem pereundi habuerunt,*

Digitized by Google

quia prædeſtinati non ſunt: ſed ideo prædeſtinati non ſunt, quia tales futuri ex voluntaria præuaricatione præſciti ſunt: Sentẽtia ſuper idem caput: *Non ideo Deus tempus ætatis cuiquam prolongauit, vt diu viuendo corrueret, & à fide recta in ſua longæuitate deficeret, cùm inter beneficia Dei numeranda ſit ipſa longæuitas, qua homo melior debuit eſſe non peior.* & ſuper cap. VII. *Gratia eius non priùs eos deſeruit quàm ab eis deſereretur: & quia hoc ipſos voluntaria facturos defectione præuidit, ideo in prædeſtinationis electione eos non habuit.* Et ſuper XII. *Qui dicit quod quibuſdam vocatis & piè iuſtéque viuentibus obedientia ſubtrahatur, vt obedire deſiſtant, malè opinatur de bonitate Dei atque iuſtitia, vt videatur ad impietatem pios cogere, & innocentiam bonis adimere, cùm ipſe ſit pietatis atque innocentiæ & largitor & cuſtos.*

Qui ergo Deo adhæret, ſpiritu Dei agitur: qui autem à Deo recedit, propria volũtate obedire deſiſtit. Ad obiectionem Vincentij ſeptimam quæ ſic habet: *Quòd hæc ſit voluntas Dei vt magna pars Chriſtianorum ſalua eſſe nec velit, nec poſſit*, reſpondet: *Si de his hoc dicitur qui pietatem Chriſtianæ conuerſationis & fidei deſerentes in profanos errores, aut in damnabiles mores irreuocabiliter tranſierunt, non dubium eſt quòd talem voluntatem habentes, ſalui eſſe nolunt, & quandiu ſalui eſſe nolunt, ſalui eſſe non poſſunt. Sed nullo modo credendum eſt huiuſmodi homines in hanc deſperationem ex Dei voluntate cecidiſſe, cùm potiùs alleuet dominus omnes qui corruunt, & erigat omnes eliſos. Nemo enim niſi illius Gratia erigitur, nemo niſi illius Gratia ſtabilitur. Dei ergo voluntas eſt vt in bona voluntate maneatur, qui &*

priuſquam deſeratur, neminem deſerit, & multos deſertores ſæpe conuertit. Quo in loco notandum eſt irreuocabiliter tranſire eos dici non qui reuocari non poſſunt (id enim & cum aliis Proſperi locis, & cum hoc ipſo loco euidenter pugnat) ſed eos qui re ipſa non reuocãtur: in quem ſenſum, & illud Auguſtini intelligendum, cùm quoſdam ait agi indeclinabiliter & inſuperabiliter, id eſt, ita vt neque declinent, neque ſuperentur. Ad objectionem eiuſdem Vincentij decimam: *Non ergo caſus ruentium, nec malignitatem iniquorum, neque cupiditates peccantium prædeſtinatio Dei aut excitauit, aut ſuaſit, aut impulit: ſed planè prædeſtinauit iudicium ſuum, quo vnicuique tributurus eſt prout geſſit, ſiue bonum, ſiue malum. Quod iudicium futurum omnino non eſſet, ſi homines Dei vo-*

luntate peccarent. Ad objectionem XIV. *Deus receſſurum non deſerit antequam deſerat.* Ad XV. *Qui à fide & ſanctitate exciderunt, ſicut voluntate prolapſi ſunt, ita volūtate non ſurgunt.* Mox: *Nemini autem Deus correctionis adimit viam, nec quenquam boni poſſibilitate deſpoliat.* Ad XVI. *Hi cùm à pietate deficiunt, non ex Dei opere ſed ex ſua voluntate deficiunt: nec impelluntur vt cadant, nec eijciuntur vt deſerant: caſuri tamen & receſſuri ab eo qui falli non poteſt, præſciuntur.* Scriptor de vocatione Gentium, libro II. cap. VIII. *Quamuis enim omnia bona dona ſint Dei, ideo tamen quædam etiam non petita tribuuntur, vt per iſta quæ accepta ſunt, ea quæ nondum ſunt donata, quærantur. Semen quippe quod iacitur in terram, non ob hoc ſeritur vt ipſum ſolum maneat, ſed vt fructum afferendo, multiplex*

atque

Digitized by Google

atque numeroſum ſit. Qui quidem profectus ab illo eſt qui dat incrementum: ſed & terra viuens & de Gratiæ iam imbre fœcunda habet quod ab ipſa exſpectetur ad id quod accepit augendum. cap. XI. *Suo prorſus decipiuntur arbitrio, ſua voluntate labuntur, & ſi in hac deſidia perſeuerent, ipſi ſe his quæ accepêre, deſpoliant.* cap. XII. *Certiſſimè nouerimus nullum fidelium à Deo non diſcedentem relinqui, neque cuiuſquam ruinam ex diuina eſſe conſtitutione diſpoſitam: ſed multis qui iam iudicio rationis vtuntur, ideo* LIBERVM *eſſe diſcedere, vt non deceſſiſſe ſit præmium, & vt quod non poteſt niſi cooperante Spiritu Dei fieri, eorum meritis deputetur,* QVORVM ID POTVIT VOLVNTATE NON FIERI: *quæ voluntas in malis actionibus ſola eſſe poteſt: in bonis autem ſola eſſe non poteſt.* cap.

XXVI. quem locum modo citare cœpimus: *voluntas hominis ſubiungitur ei* (gratiæ) *atque coniungitur, vt diuino in ſe cooperetur operi & incipiat exercere ad meritum quod de ſuperno ſemine concepit ad ſtudium, de ſua habens mutabilitate ſi deficit, de Gratiæ opitulatione ſi proficit.* cap. XXVIII. *Qui* (Deus) *ad obediendum ſibi ipſum velle ſic donat, vt* ETIAM A PERSEVERATVRIS MVTABILITATEM *quæ poteſt nolle non auferat.* Mox: *Donec caro concupiſcit aduerſus ſpiritum, & ſpiritus aduerſus carnem, & donec ſpiritus quidem promptus eſt, caro autem infirma, incommutabilis animi fortitudo non poteſt reperiri:* Deinde: *Et licet innumeris ſanctis ſuis donet virtutem perſeuerandi vſque in finem diuina protectio, à nullis tamen aufert quod ipſis repugnat ex ipſis, vt in omnibus ſtudiis*

eorum atque conatibus ſemper inter ſe velle ac nolle decertet. Infra: *Igitur ſicut qui crediderunt iuuantur vt in fide maneant, ſic & qui nondum crediderunt iuuantur vt credant. Et quemadmodũ illi in ſua habent* POTESTATE *vt exeant, ita & iſti in ſua habent poteſtate ne veniant.* Nec aliud vult Canon Arauſicanæ Synodi, quæ non Pelagium tantum damnauit: ſed & Maſſilienſium reiecit errorem. *Hoc etiam* SECVNDVM FIDEM CATHOLICAM *credimus, quod accepta per Baptiſmum Gratia, omnes baptiZati, Chriſto auxiliante & cooperante, quæ ad ſalutem pertinent* POSSINT *& debeant, ſi fideliter laborare voluerint, adimplere.*

In cumulum ſubijciemus hîc veteris Eccleſiæ dogmata, oppoſitis ex altero latere nouis placitis, quæ partim à plurimis hoc tempore defenduntur, partim à paucioribus quidem, ſed cæteris diſſimulantibus ac muſſitantibus, etiam illis qui alia aliorum non dogmata tantum, ſed & minùs commodè dicta ſeueriſſimè expendunt, nullámque omittunt eos damnandi atque exagitandi materiam.

NOVA DOGMATA.	VETERIS ECCLESIÆ DOGMATA.
Chriſtum mortuum pro ſolis electis.	Synodus Arelatenſis habita circa annum CCCCXC. *Anathema illi qui dixerit quòd Chriſtus*

non pro omnibus mortuus ſit, nec omnes homines ſaluos eſſe velit.

Deum maximæ hominũ parti ex mera ſua voluntate nolle dare Gratiam, quæ ad fidem & cõuerſionem eſt neceſſaria.

Synodus Arelatenſis: *Anathema illi qui per Dei pręſciẽtiam in mortem hominem deprimi dixerit.* Auguſtinus: *Noluit ergo Eſau, & non cucurrit. Sed & ſi voluiſſet & cucurriſſet, Dei adiutorio, perueniſſet, niſi vocatione contempta reprobus fieret.* Locus eſt libro ad Simplicianum: quem librum in poſtre-

Digitized by Google

mis ſcriptis vt di-ximus commen-dat.

Eos omnes qui damnādi erunt, diuino decreto relinqui in lapſu Adæ.

Epiſcopi Afri in Sardinia exſu-lis Epiſtola Sy-nodica: *Eſau Sa-cramento quidem Circūciſionis octa-uo die ſecundum tenorem diuinæ cō-ſtitutionis accepto, reatu peccati origi-nalis caruit.* Pro-ſper ad Gallo-rum cap. 11. *ſed relapſum poſt Ba-ptiſmum ad infide-litatem & impios mores, qui negat originali peccato fuiſſe purgatum,*

Digitized by Google

tam falſa opinatur, quàm qui eundem aſſerit non æterna morte eſſe damnandum. Qui enim recedit à Chriſto, & alienus à Gratia, finit hanc vitam, quid niſi in perditionem cadit? Sed non in id quod remiſſum eſt recidit, NEC IN ORIGINALI PECCATO *damnabitur, qui tamen propter poſtrema crimina ea morte afficitur, quæ ei propter illa quæ remiſſa ſunt debebatur. Quòd quia*

Digitized by Google

Dei PRÆSCIENTIAM *nec latuit, nec feſellit, ſine dubio talem nūquam elegit, nunquam prædeſtinauit & periturum nunquam ab æterna perditione diſcreuit.* cap. III. *Non ex eo neceſſitatem pereundi habuerunt, quia prædeſtinati non ſunt, ſed ideo prædeſtinati non ſunt, quia tales futuri ex voluntaria præuaricatione præſciti ſunt.* cap. VII. *Illos ruituros propria ipſorum vo-*

Digitized by Google

luntate præſciuit, ET OB HOC *à filiis perditionis nulla prædeſtinatione diſcreuit.* Cap. XII. *Quia receſſurum ab ipſa obedientia eſſe pręuidit,* IDEO *eum non prædeſtinauit.* Sententia ſuper cap. 11. *Qui dicit quòd ab his qui non ſunt prædeſtinati, non auferat percepta baptiſmi gratia originale peccatū,* NON EST CATHOLICVS.

Dei operationē ad conuerſionē eiuſmodi eſſe vt

Synodus Arolatenſis: *Anathema illi qui dixe-*

in hominis poteſtate non ſit conuerti, vel non conuerti.

rit eum qui periit, non accepiſſe vt ſaluus eſſe poſſet. Scriptor de Vocatione Gentiũ, lib. II. cap. XXVI. *Gratiam ita credimus atque experimur potentem, vt nullo modo arbitremur eſſe violentã.* Et cap. XXVIII. *Qui nondum crediderunt, iuuantur vt credant.* Mox: *Et iſti in ſua habẽt poteſtate ne veniant.*

Omnes ſemel iuſtificatos ad ſalutem eſſe prædeſtinatos.

Auguſtinus de bono Perſeuerãtiæ, cap. VIII. *Ex duobus* PIIS *cur*

huic donetur perſeuerantia vſque in finem, illi autem non donetur, inſcrutabiliora ſunt iudicia Dei. Jllud tamen fidelibus debet eſſe certiſſimum hunc eſſe EX PRÆDESTINATIS, *illum* NON ESSE. *Nam ſi fuiſſent ex nobis, ait vnus prædeſtinatorum, qui de pectore domini biberat hoc ſecretum, manſiſſent vtique nobiſcum. Nónne vtriq; à Deo creati, vtriq; ex Adam nati, vtrique de terra facti erant,*

& ab eo qui dixit, omnem flatum ego feci, vnius eiuſdémque naturæ animas acceperant? Nonne postremò vtrique VOCATI *fuerant, & vocantem ſecuti,* VTRIQVE EX IMPIIS IVSTIFICATI, *& per lauacrum regenerationis vtrique renouati?* Idem de Correptione & Gratia, cap. VIII. FILIIS *ſuis Deus quibuſdã quos* REGENERAVIT IN CHRISTO, QVIBVS FIDEM, SPEM,

Digitized by Google

DILECTIONEM DEDIT, *non dat perſeuerantiam.* Et cap. XIII. *Credendum eſt quoſdã de* FILIIS PERDITIONIS *non accepto dono perſeuerandi vſque in finem, in* FIDE QVÆ PER DILECTIONEM OPERATVR, *incipere viuere & aliquãdiu fideliter ac iuſtè viuere, & poſtea cadere.* Idẽ ſcriptis poſtremis aduerſus Iulianũ, lib. I. cap. CXXVIII. ait *eſſe filios* QVOS

Digitized by Google

DEVS REGENERAVIT, QVOS ADOPTAVIT, *&* *tamen malos atque* DAMNANDOS *fore præuidit.* Proſper ad obiectionem Gallorum. III. *A ſanctitate ad immunditiam, à iuſtitia ad iniquitatem, à fide ad impietatem pleroſque tranſire non dubium eſt: & ad tales prædeſtinationem filiorũ Dei cohæredum Chriſti non pertinere certiſſimum eſt.* Mox: *Non reiecti ſunt à Deo vt relinquerẽt*

Digitized by Google

Deum, ſed reliquerũt & relicti ſunt, & ex bono in malum propria volũtate mutati ſunt. Atque ob hoc licet fuerint RENATI, *fuerint* IVSTIFICATI, *ab illo tamen qui illos tales* PRÆSCIVIT, NON SVNT PRÆDESTINATI. Et ad Septimam: EX REGENERATIS *in Chriſto Ieſu quoſdam relicta fide & piis moribus apoſtatare à Deo, & impiam vitam in ſua auerſione finire, multis, quod*

Digitized by Google

DEVS REGENERAVIT, QVOS ADOPTAVIT, *&* *tamen malos atque* DAMNANDOS *fore præuidit.* Proſper ad obiectionem Gallorum. III. *A ſanctitate ad immunditiam, à iuſtitia ad iniquitatem, à fide ad impietatem pleroſque tranſire non dubium eſt: & ad tales prædeſtinationem filiorũ Dei cohæredum Chriſti non pertinere certiſſimum eſt.* Mox: *Non reiecti ſunt à Deo vt relinquerẽt*

Digitized by Google

Deum, ſed reliquerũt & relicti ſunt, & ex bono in malum propria volũtate mutati ſunt. Atque ob hoc licet fuerint RENATI, *fuerint* IVSTIFICATI, *ab illo tamen qui illos tales* PRÆSCIVIT, NON SVNT PRÆDESTINATI. Et ad Septimam: EX REGENERATIS *in Chriſto Ieſu quoſdam relicta fide & piis moribus apoſtatare à Deo, & impiam vitam in ſua auerſione finire, multis, quod*

Digitized by Google

dolendum eſt, probatur EXEMPLIS.

Semel iuſtificatos, in grauia peccata, vt adulteriũ, homicidium, abnegationẽ Chriſti abripi, ſed tamen ab eis Spiritum ſanctum nõ prorſus auferri, nec eouſque eos prolabi vt Gratia adoptionis & iuſtificationis ſtatu excidant.

Cyprianus lib. III. Teſtimoniorum ad Quirinũ: *Baptizatum quoque gratiam perdere quam conſecutus ſit, niſi innocẽtiam ſeruet.* Idem Epiſtola ad Rogatianum: *Recedente diſciplina dominica receſſit & gratia.* Hieronymus aduerſus Iouinianum lib. II. TAMDIV *ſciatis vos in generatione domini permanere, quandiu non peccaueritis.* Mox:

Mox: *Si peccauerimus, & per peccati ianuã ingreſſus fuerit Diabolus, protinus Chriſtus recedit.*

Fideles ſine reuelatione eſſe certos futuræ ſuę perſeuerãtiæ, ſiue ſuæ prædeſtinationis: & hanc certitudinẽ eſſe veræ pietatis radicem.

Auguſtinus de bono Perſeuerãtiæ, cap. VIII. *Deus autem melius iudicauit miſcere quoſdam non perſeueraturos, certo numero Sanctorum ſuorũ, vt quibus non expedit in huius vitæ tentatione ſecuritas, non poſſint eſſe ſecuri.* Cap. XXIV. *De vita æterna quam filiis promiſſionis*

Digitized by Google

promiſit non mendax Deus ante tẽpora æterna, nemo poteſt eſſe ſecurus, niſi cùm conſummata fuerit iſta vita, quæ tentatio eſt ſuper terram. Lib. XI. de Ciuitate Dei, cap. XII. *Qui (iuſtè ac piè viuentes) licet de ſuæ perſeuerantiæ præmio certi ſint, de ipſa tamẽ perſeuerantia ſua reperiuntur* INCERTI. QVIS ENIM HOMINVM *ſe in actione profectúque iuſtitiæ perſeueraturũ*

vſque in finẽ ſciat NISI *aliqua reuelatione ab illo certus ſit, qui de hac re iuſto latentéque iudicio non omnes inſtruit, ſed neminem fallit.* Epiſtola CVII. ad Vitalem. VTILE *quippe eſt omnibus vel* PENE OMNIBVS, *propter humilitatem ſaluberrimam, vt quales futuri ſint, ſcire nõ poſſint. Ad hoc dicitur: Qui videtur ſtare, videat ne cadat.* De Correptione & Gratia, cap. XIII. *Quis ex*

multitudine fideliũ, quandiu in hac mortalitate viuitur, in numero PRÆDESTINATORVM SE ESSE PRÆSVMAT? *Quia hoc occultari* OPVS EST *hoc loco vbi cauenda eſt elatio.* Proſper ad obiectionem Vincẽtij XII. *Prędeſtinatio Dei* APVD NOS *dum in præſentis vitæ periculis verſamur, incerta eſt.*

Maximam hominum partem creatã à Deo ad damnationem.

Proſper ad obiectionem Vincentij III. *Omniũ quidem hominum*

Deus creator eſt, ſed nemo ab eo ideo creatus eſt vt pereat.

Adamum ad primum peccatũ decreto Dei efficace prædeſtinatum, & impulſum. Sic & cæteros ad peccata prædeſtinari, cõſtringi, neceſſitatémque peccãdi eis imponi.

Euſebius Cæſarienſis præparat. Euang. lib. VI. cap. V. IMPIVS *profecto iudicabitur, imò verò* PESSIMVS *omniũ, qui à creatore vniuerſi alios ad adulteria, alios ad rapinas, alios ad alia vitia impelli arbitretur. vnde ſequitur aut hæc peccata non eſſe, aut peccandi cauſam ad creatorem referri.* Auguſti-

nus in Pſal. XC. DIRECTE *eunt in Deum qui dicũt quando peccant: Si Deus vellet, non peccarem: Deus hoc voluit.* Lib. III. de libero arbitrio. *Deus neminẽ ad peccandum cogens, præuidet tamen eos qui propria voluntate peccabunt.* Proſper ad obiectionem Gallorum I. *ad peccandum neminẽ Deus cogit.* Ad ſeptimam: *Horum lapſum Deo aſſcribere* IMMODICÆ PRAVI-

Digitized by Google

TATIS EST, *quaſi ideo ruinæ ipſorum impulſor atque auctor ſit, quia illos ruituros propria voluntate præuidit:* & OB HOC *à filiis perditionis nulla prædeſtinatione diſcreuit.* Et ad XIV. *Infidelitas non credentium Euangelio nequaquam ex Dei prædeſtinatione generatur. Bonorũ enim Deus auctor eſt, non malorum.* Sentencia ad obiectionem Gallorum I. *Quiſquis ex prædeſti-*

Digitized by Google

natione Dei, velut fatali neceſſitate homines in peccata compulſos cogi dicit ad mortem, NON EST CATHOLICVS. Et ad ſextam: *Qui dicit quòd liberum arbitrium in homine nihil ſit, ſed ſiue ad bonum, ſiue ad malum, prædeſtinatio Dei in hominibus operetur, non eſt Catholicus.* Et ſuper XIV. *Qui dicit quod qui Euangelicæ prædicationi non credũt, ex Dei prædeſtinatione non cre-*

Digitized by Google

dant: & quòd Deus ita definierit, vt quicunque non credunt, ex ipſius conſtitutione non credant, NON EST CATHOLICVS. Et ſupra XV. *Præſciuit tantum Deus, non etiam prædeſtinauit, quæ nec ipſe fecit nec vt faceremus exegit.* Ad objectionem Vincentij X. DETESTANDA ET ABOMINANDA OPINIO, *quæ Deum cuiuſquam malæ volũtatis, aut ma-*

Digitized by Google

læ actionis credit auctorem. Mox: *Non ergo caſus ruentium neque malignitatem impiorum, neque cupiditates peccantium prædeſtinatio Dei aut excitauit, aut ſuaſit, aut impulit: ſed planè prædeſtinauit iudicium ſuum quo vnicuique retributurus eſt prout geſſit ſiue bonum, ſiue malum.*

Ad XIII. NEFAS *eſt Deo aſcribere cauſas talium ruinarum: Qui etſi ex æter-*

Digitized by Google

na præſcientia pręcognitũ habet, quid vniuſcuiuſque moribus retributurus ſit, nemini tamen per hoc quod falli non poteſt aut neceſſitatem, aut voluntatem intulit delinquendi. Scriptor de vocatione Gẽtium: *Neque ex eo quod falli ſcientia diuina non potuit,* NECESSITATE *peccandi vrgebatur facinus voluntatis.* Arauſicana Synodus celebrata circiter annũ IↃXXV. *Aliquos*

Digitized by Google

ad malum diuina poteſtate prædeſtinatos eſſe non ſolùm non credimus, ſed etiam ſiqui ſunt qui TANTVM MALVM *credere velint, cum* OMNI DETESTATIONE *anathema dicimus.*

Infantes quoſdam etiam in infantia morientes & fidelium liberos & baptizatos gehennæ ſuppliciis addici ob originis peccatum.

Epiſcopi Afri Epiſtola XC. inter eas quæ ſunt in operibus Auguſtini. *Quicunque negat paruulos per Baptiſmum Chriſti à perditione liberari & ſalutem percipere æternam, anathe-*

ma ſit. Fulgentius de fide ad Petrũ: FIRMISSIME *tene, & nullatenus dubites, paruulis, qui nec propria voluntate credere, nec pœnitentiam pro peccato, quod originaliter trahunt, agere poſſunt, Sacramentum fidei, quod eſt ſanctum baptiſma, quamdiu rationis eorum ætas capax non eſſe poteſt, ſufficere ad ſalutem.*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

5 5 X

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google